

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 897.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résszvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

1-2 soros petit sor egyszer 20 fillér
minden következőnél 16 fillér

Nyitási óra 40 fillér

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, február 29.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A városnál amerikáznak.
Harc a revizló ellen.
Andrássy a helyzetéről.
Az éjjeli Arad.
Megszökött rabgilyilkos.
A nap furcsaságai.
Hétköznapi jegyzetek.
Anarchia a színházban.
Az áruló szerelmes levél.
Kettős öngyilkosság Temevárótt.
Amiről beszélnek.
Téma: A bokréta. Irta: Televény.

A városnál amerikáznak.

Arad, február 28.

Magyarítani se kell, hogy mi az amerikaizás. A munkának azt a módszerét hívják így, amelynek az a célja, hogy minél lassabban jussanak előre, vagy pedig, hogy egyenesen vesztig maradjanak, a mialatt a lázas buzgalmat mutatják. A történelem első amerikázója Penelope asszony volt. Odisszeusznek hihetetlenül hü felesége, aki a szalmaözvegység idején kérőit azzal biztatta, hogy várjanak, a míg a szövőszékén elkészül a vászna. S amit nappal szőtt, éjjel fölfejtette. S így nem készült el a vászon, amíg csak a jó Odisszeusz regényes bolyongásai után haza nem tért. A harcban álló munkások más célokért amerikáznak, de a lényeg ugyanaz, mint a hellén asszonyságé.

Ennyit el kellett mondani az amerikaizásról, mielőtt azt az állítást leszögezzük: a városnál, a torony alatt amerikáznak. Történik pedig ez a műve-

let, a közigazgatásba ojtott munkáscsel a város adóügyosztályában. Tudatosan, vagy öntudatlanul amerikáznak, ezt az egyet nem tudjuk. De megteszik, az bizonyos.

Nehogy valaki azt tételezze föl a hivatalnokokról, a végrehajtókról, a becsü-sökről és a dobpergető segédközegekről, hogy lassan dolgoznak, keveset járnak a hivatalba, megfontoltan rajzolják a betűket és számokat és lassu sétában járnak a végrehajtásokra. Nem. A hivatalnok keze alatt ég a munka; a számfektők, adókönyvvivők fürge gyorsasággal pattantják egymás alá a számokat, nyargalvást végzik a számoszlopok összeadását, a végrehajtók pihegve jönnek-mennek, a becsüs villámgyorsan becsül s a dobos kifáradhatatlanul dobol. Ha a munkával való túlterheltség miatt panaszkodnak, igazuk van. És mégis amerikáznak.

Az által teszik ezt, hogy következetesen olyan adókra és illetékekre rendelnek el és foganatosítanak végrehajtásokat, foglaltsokat, a melyek már hónapok óta ki vannak fizetve. Ilyen eset nem egy-kettő fordul elő, hanem az utóbbi időkben tömegével jelentkezik a szakadatlan panaszokban. Az ilyen oktan végrehajtások miatt szót emeltek a városi közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén. Nehány esetet azóta a lapban is szóvá tettünk. Most pedig újra, meg újra ismétlődnek az esetek, hogy a megfizetett közterhek után rendelték el végrehajtást. A munkaerőnek ilyen céltalan pazarlását, az igazi szükséges munkától való elvonását másnak, mint amerikaizásnak nem lehet nevezni.

Az adóvégrehajtás ott is kellemetlen, ahol ok van rája. De ott, ahol a pontos adófizetőnél, a megfizetett adó és illeték után történik, az előbbinél is nagyobb bosszúságot okoz. A kereskedő boltjába, az ügyvéd irodájába, a hivatalnok családi otthonába bekopogtatnak a paksamétás adókiküldöttek: „Foglalni jöttünk.” S mikor az ember nagynehezen, az adókönyvből, a fiókok fenekéről kikotorászott illeték-nyugták által bebizonyítja, hogy az adóhátralékot, a kincstár követelését kiegyenlítette, a közegek egykedvűen távoznak: „Mi csak hivatalos kötelességünket teljesítettük.” Szóval: ezért nem illendő haragudni.

Az amerikaizásnak az iparosoknál kétféle célja lehet: vagy a munkabérek emelését, vagy a nagyobb számú munkások foglalkoztatását kieszközölni. Az adó-amerikaizásnak egyik se lehet a következménye. A fizetésjavításokra semmiesetre se lehet a közönség zaklatásával érdemet szerezni; s ha az adóügyosztály létszámát a közel jövőben szaporítani akarnák, készen állana a felelet: csak végezzék el a valószínű hátralékok behajtását, s ne utazzanak a régóta befolyt összegekre, s mindjárt elég lesz a tisztviselő, irnok és végrehajtó.

Miután tudatos eljárásnak mégse lehet hinni ezt az amerikaizást, valahol mégis nagy hiba lehet. Legalább nem lehet egészen mintaszerű nyilvántartás, könyvnyű és kellően pergő kezelés az, amikor az egyik hivatalnok hónapok múlva se tudja meg a szomszéd szobában levő hivatalnok-társától, hogy valamelyik adó,

A bokréta.

Irta: Televény.

A rücskös, dad gó szabólegénynek különös vágya támadt.

Ugy érezte, hogy neki meg kell házasodnia. Soha életében közel se mert lépni eladó lányhoz. Tudta, hogy rut. Akkora himlőheylek ásitoztak az ábrázatán, mint egy egy lencseszem. Savószínű szemei fénytelenül húzódtak meg vörös szemhéjai alatt, a keze pedig nyálkás, hideg volt. Érintésére borzalom kelt az emberben, mintha varangyos béka mászta volna meg.

És mégis erőt vett rajta a párosodás vágyakozása.

Hallotta, hogy van egy tánciskola, ahol mesterlegények és mesterek lányai tanulnak táncolni. A legtöbb pár ebben a tánciskolában boronálódik össze. Beiratta hát magát ő is a tánciskolába, hat hétig tartó időre. Vadonat új ruhát varrt magának. Kitűnően értette a mesterterst. Se bort, se pálinkát sohasem ivott. A munkának élt és azt hitte, hogy az olyan szorgalmas, kitűnő mestereimnek, mint amilyen ő, meg kell élni a jéghátán is. És a munkája révén joga van ahhoz is, hogy boldog legyen, mint más emberfia.

A tánciskolában eleinte kinevették az esetlen, rücskös szabólegényt. De nem törődött semmivel. Két hét alatt olyan ügyes volt, mint a dupla hathetesek. A harmadik hét elején aztán kigyuladt a belső világa. Mariska, a ti-

zenhét esztendő, gyönyörűsége szép virágszál nőválaszban elhívta táncolni! A lány madonna-szépség volt. Dőlceg, sudár növevő, hamsvas, szőke haja két ágra fonva, csaknem a bokráig verte. Érintésére háborúság támadt a férfi szívében. És dacos, hajthatatlan keserűség vi máj cikkáztak a két bogarifeke között. Ő, a legszebbnek tartott érintetlen lilomszálát bolondította, azután cserbenhagyta a szívbeli mátkája. Egy egész fejjel magasabb volt táncosánál, a rücskös szabólegénynél. Táncolt vele vérenek minden odaadó szívtájságával s ahogy a szépen vasalt ruhájú „dadri kecske” — a tánciskolában csufolták — a csárdás sebés forgása közben homlokán érezte a lány izzó leheltét, a féke-hatetlenül fellobbanó szenvedély megbolondította szegényt. Megcsókolta a lány felső karját. A lány félhalkan sikoltott. Oka volt rá. A „dadri kecske” csókját talán meg sem érezte volna a ruha fedésén keresztül. De a legény a fogaival csókolt. Megharapta Mariska karját. Az eszeveszett alatt szomjasága csókolja így a tüzet, ami őt szomjának csittulását várja.

Izzadságtól csapzottan váltak kőr a táncosok.

Hazamenet Mariska mostoha anyja, egy élvvágyó, fonnyadt menyecske kitanította a gyönyörű hajadont.

— Látod Mariska, ha én a te helyedben lennék, bekötném a fejemet avval a szabólegénnyel. Ha aztán az ő oldala mellett tartasz szeretőt, senki se ítél el érte. Mindenki azt

mondja: jól teszi. Ugyse lesz te belőled becsületes asszony. Olyan szép vagy, hogy sokan akarnak rajtad osztozkodni.

A tiszta lelkű leány néma szégyennel hallgatta a mostoha oktatását és két hónap múlva felesége volt a „dadri kecske”-nek.

A házasság hatodik hónapjában már külön váltak. A város legszebb menyecskéjét két rettenetes érzés hajtotta külön a hitves urától. Először attól félt, hogy csakugyan becsületes asszony lesz belőle, ha vele marad és félt attól az iszonyattól, hogy magzatja az apjának undokságával jó a világra.

Külön válasuk harmadik hetében negyedszer ment az asszonyért az ura. Térdén állva könyörgött neki, hogy menjen hozzá vissza, mert elvész nélküle.

A hitvesi hűségnek és férfi-bánatnak ez a porig való megalázása ott történt az udvaron.

A júliusi nap tüze istentelen erővel pörzölte a földet. Szinte szikrázott a levegő a hőségétől. A ház végén volt egy kis hűs hely a akácfa alatt. Ott állott a két asszony mozdulni nem mert. Szemben egymással. A hűtelen feleség imádatos szépségben ragyogott. Karjai fedetlenül voltak s a balkaron halványodva kéklent a szerelmes szabó első csókjának a nyoma. Egykedvűen csavargatta a kimosott ruhát és félig lecsukott szemmel hallgatta a szerencsétlen szabó fuldokló esdeklését. A tükör másik fele mellett álló mostoha úgy nézte a jelenetet, mint aki attól fél, hogy drága kincsétől akarják megfosztani. Fekete

vagy egyéb köztartozás ki van fizetve; amelynél lehetséges, hogy az egyik osztály tömémentelen munkát, papírost és időt pazarol olyan pénzek fölhajtására, amelyet a másik osztály rég beszédett, sőt el is költött. S elismerjük, hogy az adó-háztartás nem a legkönnyebb mesterségek közül való, de ezeknek a vizzásságoknak, ezeknek a bosszantó eseteknek talán mégse kellene okvetlenül előfordulniuk.

S ez újra eszünkbe juttatja, amit a városnál gyakran aktuálisabbá váló fizetés-rendezések alkalmával jogosan elmondanak: igen, több fizetést — de kevesebb tisztviselőnek. Ha az adóügyosztály nem hársztja céltalan munkával az embereit, ha nem kell a kifizetett hátralékok végrehajtásával foglalkoztatni az alkalmazottak egy részét, akkor bizonyára csökkenteni lehet a létszámot s a megmaradtak jobb fizetést kaphatnak. Ez vezethet a tisztviselők és alkalmazottak javára, nem az amerikázás, amelyet, szívesen elhiszünk, nem a tervszerűség igazgat, hanem a lomposság és felületesség.

Wekerle a királynál. Bécsből táviratozók: Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt 11 órakor kihallgatáson jelent meg 5 felségénél. A kihallgatás előtt ma reggel hosszabb konferenciát folytatott Barabás Bélával, a delegáció elnökével. A konferencia a delegáció záróülésnek programját és tárgyait illette.

Harc a revízió ellen.

Vlad Aurél beszéde.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, február 28.

A mai ülést majdnem egészen Vlad Aurél obstrukciós beszéde foglalta le. Hétkesebb esemény a parlamentben ma nem igen volt.

Iusth Gyula elnököl az ülésen.

Vlad Aurél az első szónok a házzsabályrevízió ellen. Vannak rá esetek, ugymond, hogy kényseri erővel kitör a forradalom, az obstrukció szükség. A házzsabály azonban nem oha az obstrukciónak, legfeljebb megkönnyíti.

A baj gyökerét kell tehát lehetlenné tenni. Dacára annak, hogy a házzsabályok megkönnyítik az obstrukciót, tulajdonképen csak két obstrukció volt. Okot mindkettőre a tulzott sovinizmus szolgáltatott. S ezért jelentkezik a koalíciós uralom alatt is az obstrukció. Nem elvekért, hanem osztályérdekéért megy itt a küzdelem. Tudták, hogy a szabadelvű pártot felülről megbuktatni nem lehet, mozgósították tehát nemzeti jelszavakkal a tömegeket. S a mostani frondörsködés sem megy elvek megvalósításáért, hanem csak azért, hogy a függetlenségi párt a hatalmat kezébe vegye. A koalíciós kormány tudta, mikor az általános választójog alapján kormányra jutott, hogy parlamenti reformra lesz szükség. Hát akkor miért nem mondta meg, hogy a házzsabályt ilyen módon óhajtja szigorítani! — Hivatkozik arra, hogy a nemzeti párt csatlakozhatott volna a horvátok obstrukciójához s akkor január elsején nem lett volna kvótafelemelés és kiegyezés. De nem tették, hogy ezáltal is kifejezést adjanak loyaltásuknak. A nemzeti párt tehát nem adott okot a házzsabály revíziójára. Attól tart, hogy a választási törvény titokzatos reformja, — talán pluralis választójog, talán a kerületek beosztása, — lehetlenné teszi, hogy az ország többségének megnyilatkozása lehetséges legyen. Végzetes lehet a magyarság hegemoniájára az ilyen igazságtalanság. S az ellenzék bizonytalan jövőjével szemben a kormány azt kívánja, hogy mi magunk állítsuk fel azt a bitót, amelyre bennünket felakasztanak. A fajmagyar uralmat akarjuk itt biztosítani, tehát osztályérdeket.

Lukács László: Államellenes, nemzetellenes! Menjenek Debrecenbe felvilágosítást kérni. (Zaj.)

Vlad Aurél: A jövő parlamentben egyesek érdekeit helyezik szembe az egyetemes érdekekkel. A felső rétegnek nincs joga mondani: „Az állam én vagyok!” Pedig a házzsabályt ebből a szempontból akarják revízió alá fogni. De nem fogadja el a revíziót azért sem, mert az a többségi abszolútizmust jelenti. Már pedig a házzsabály a kisebbség védelmének eszköze. A házzsabály módosítására 40 tagu parlamenti bizottság kiküldését indítványozza, ahol minden párt kellőleg képviselve legyen. Olyan házzsabályrevízióhoz, mely az államszükségleteket biztosítaná, még klotúr árán is hozzájárulna. De olyan fegyvert nem hajlandó adni egy jövődó kormány kezébe, melyet merénylőre használhat fel a szólásszabadság s a kisebbség ellen. Ezt parancsolja a nemzet szuverenitása. Részletesen foglalkozik ezután a revíziós javaslat sérelmeivel. Ot perc szünetet kér.

Elnök: Kérem, méltóztassék csak folytatni. Még nem érkezett el az ideje.

Vlad Aurél: Nagyon pongyola és hézagos a Nagy féle indítvány. Rongteteg félreértésekre

ad alkalmat. Nem lehet tehát olyan házzsabályt elfogadni, mely házzsabályellenes határozatokra adhat alkalmat, mert — az elnök mondta tegnap — az ilyenek érvénytelenek. Az a körülmény, hogy a revízióval együtt a kormány a kabinet kérdést is felvetette, kétszeres kötelességet ró az ellenzékre, hogy állást foglalva, megszabadítsa az országot ettől a kormánytól. (Ugy van! Helyes!) Ismételt szünetet kér.

Szünet után

Vlad Aurél foglalkozik a házzsabályrevízió mellett elhangzott beszédekkel. Andrassy beszédéből megállapítható, hogy intézményileg akarja lehetlenné tenni a választási reform által még a lehetőségét is annak, hogy a felső osztály uralma itt megdőljön. Ezért még a katonai kérdéseket sem vonják ki a revízióalt házzsabály hatálya alól. Apponyi viszont azt mondta, hogy ez a kormány nem fog visszaélni. Híreli, hogy a következő kormány másképp gondolkodhatik. A Nagy féle indítványról úgy véli, hogy egyéb tendenciája nincs, mint, hogy egy más házzsabályrevízió sorsát biztosítsa. Ez a javaslat felbúrlenti az egyensúlyt. Konfiskálja a kisebbség jogait, de amellett a valódi többség akaratának kifejezését sem biztosítja. Határozati javaslatot ad be a javaslat ellen.

Wesselényi Ferenc báró oly szomorú jelenségeket lát a pártban, hogy azokat, akik más meggyőződést vallanak, a hazafiatlanság vádjával illeik. (Ugy van, ugy van!) A házzsabályrevízió azon részéhez, mely egy nemzetellenes kisebbség működését lehetlenné teszi, ő is hozzájárul. De nem fogadja el a Nagy féle indítványt, mert az az elnökség kezébe olyan fegyvert ad, mely nem gyógyítja a parlamentarizmust, hanem megöli. (Ugy van!) Ezen indítvánnyal oly törvényt akarnak keresztül hajszolni, melyet nem is ismerünk. A szólásszabadság megsértését látja ebben a javaslatban, ami ellen ünnepélyesen tiltakozik. (Taps. Hljen! Ugy van.)

Szicsák Ferenc nemzeti párti beszéd után és a koalíciós uralmat ostorozza. A mostani házzsabálymódosítás lábball tipor minden politikai erkölcsöt.

Elnök e kifejezésért szónokot rendreutasítja.

Szicsák Ferenc tovább bírálja a koalíció politikáját. Határozati javaslatot terjeszt be, hogy ne szűkítsék, hanem fejlesszék a kisebbség jogait. Párhuzamot von a házzsabálymódosítás és november tizenhatalcadika között. Idézi Tissa István, Andrassy, Apponyi és Kossuth beszédeit és ezekből kimutatja a hasonlatosságot. Nem hiszi, hogy a nemzetségeknek javára legyen az új választási törvény. A független-

lelkében ő főz ki előre az egész szomorujátékot. Elképzelte, hogy a férjétől elszakított csu dazsép teremtés évekig kamatozó tőkéje lesz a szerelmi üzérkedésnek.

Dühösen szólott rá a fiatal asszonyra:

— Ugyan miért nem rugod föl a gyalázatot? — és a kezében levő ruhát rabot úgy vágta a teknő széléhez, hogy a forró szappanos víz végiglöttyent a férfi ábrázatán.

— Jaj nekem — hörgött a szerencsétlen és föntapáskodván térdeplő helyzetéből, távozásra indult.

— Jól van, elmegyek. Csak azt az egyet tedd meg én édes Mariskám, add vissza az arcképemet.

A fiatal asszony szívében felébredt a számalom. Megtörölte a kezét és szó nélkül sietett a lakásba. A férj lihegve futott utána. A konyhaajtó előtt megállott egy pillanatra. Egy kis padon csomag feküdt. O tette oda, mielőtt jött. Kundschafnak készült ruha volt a csomagban. Haza akar a szállitani. Valamit kivett a csomagból kabátja alá rejtette és bement a felesége után.

Az asszony már kifelé jött volna, amikor szemébe került vele az ura. Osztonszerű félelem szorította össze a szívet.

A „dadri kecske” szeméből zápor módra szakadtak a könnyek.

Dadog nyög e:

— Gyere haza Mariskám.

És hirtelen elkapta Mariskájának balkezét

és rátapasztotta tüzelő ajkát az első csók halványodó kékjére.

Az asszony iszonyodva elrántotta a kezét, mellbe lökte a férjét s földhöz vágta az arcképet.

A férj az erős lökéstől hátrátántorodott, az asszony pedig rakított:

— Szamárr! Eredj innen a fenébe.

Ebben a pillanatban hatalmas konyhakés villant meg a rücskös szabó kezében és szíven szurta vele a harnasszőke hajju, madonna szépségű Mariskát. És szurkálta, gyilkolta, hasogatta a hűlő testet, még akkor is, amikor már mindakét lélek elszáhlott belőle.

Hltvestáron elkövetett gyilkosság büntette miatt állott a bíróság előtt.

Mariska mostohaanyja vallott ellene a legkegyetlenebbül. Mariska volt a leghüségesebb, legodaadóbb szerető feleség. Az urát azért kellett öthágytania, mert arra akarta kényszeríteni, hogy árulja magát pénzért.

A tanuk sorában utolsónak maradt a vádlott édesanyja.

A tőpörödött anyóka reszketve állott a bírók előtt.

— És vallott:

— Vallani akarok. Amit tudok, megmondom hit alatt. Az én egyetlen fiam nem gyilkos. A legjobb ember a világon. Inas kora óta ő tartott el engem is. A két keze munkája után házcsekát is szerzett. Ott tartott magánál. Most senkim sincs.

A dadri kecske ott a vádlottak padján a térdeire könyökölt, tenyerére hajtotta a fejét és nyöszörögve szoritotta vissza a könyvét.

Az édesanyja kezében egy kendőbe takart tárgyat tartott, folytatta vallomását és fölmutatta a kendő titkát.

Fonnyadt rózsabokrétá volt.

— Nézzék tekintetes urak. Az eset előtt való nap is elment szegény Joska fiam az asszonyérr. Elkísértem én is, de nem mertem bemenni, mert félttem a napától. Fiam ezt a rózsabokrétát vitte Mariskának. Tudta, hogy él-hal a rózsáért. Erre csak elbiszik neki, hogy szereti. Alig volt bent a házban egy pár szempillantásig, amikor a rózsabokrétá kirepült a kerítés tetéjén épen a lábam elé. Alig vettem föl a gyönyörű bokrétát, kiryilt a kis kapu s a napa, ez a jó asszony kirugta a fiamat. Hát csak töböt hisznek az urak ennek az ártatlan bokrétának, mint a mostohának. Az én egyetlen jó fiam nem gyilkos. Igaz, hogy a feleségét agyonszurkálta, de nem gondolják az urak, hogy jól tette? Tessék ezt a bokrétát megkérdezni.

A dadri kecskét életfogytig tartó fegyházra ítelték. Megölte a feleségét előre megfontolt szándékkal és vele együtt élő méhmagzatát.

A bokrétát eltemették az édes anyával, aki a fekete földben álmodik a fonnyadt rózsák igazmondásáról.

ségi párt olyan párt, amely ha elvel eldobásával vállalkozik a kormányra, meg fog bukni.

Ezután az ülés véget ért.

Andrássy a helyzetről.

Bánffy a revízió ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 28.

A függetlenségi pártban állandóan tart a belső forrongás. Az elégedetlenek azonban csak a folyosókon merik álláspontjukat hangoztatni. Az izgalmak lecsillapítására különösen Andrássy belügyminiszter törekszik, aki naponta lemondással fenyegetődik, ha a többség nem áll egyöntetűen mögötte.

A mai nap érdekessége különben egy ellenzéki fuzió terve, amely alkalmas arra, hogy a kormánynak erősebb ellenzékét teremtsen. Az ötlet egy banketen pattant ki és nincs kizárva, hogy valóra váljék. Arról van szó, hogy a disszidensek egyesülve a demokratákkal, együtt és egyöntetűen küzdjenek a koalíciós politika ellen.

Távirati értesüléseink:

Andrássy a házszabályrevízióról.

A képviselőház folyosóján Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ismét hosszasan beszélgetett a házszabályrevízióról és más aktuális kérdésekről a függetlenségi párti képviselőkkel.

A belügyminiszterrel beszélgető csoportban Mérey Lajos rámutatott az elégedetlenkedő függetlenségi kivánságaira és többek között azt mondta, hogy tisztázni kell a negyvennyolcas pártnak a koalícióban elfoglalt helyzetét. Programot kell összeállítani, lehetőleg hosszú időre.

Andrássy erre ezt válaszolta:

— Lehetetlenség, amit kívántok. Arról pedig, hogy három, öt, vagy pláne hét évre állapítsák meg a munkatervet, beszélni sem lehet.

Mérey ezután azt kérdezte a belügyminisztertől, miért ragaszkodik a kormány ahhoz, hogy a végleges házszabályrevíziót az ideiglenes házszabálymódosítás elfogadása után és annak segítségével csinálják meg.

A kérdésre Szatmári Mór felelt, azt mondván, hogy a dolog másképp el sem képzelhető, mert közvetlenül az új választói reform alapján összeülő országgyűlés előtt a választások küszöbén nem lehet kitenni a többséget annak, hogy hónapon keresztül passzivitásra legyen kárthatva.

Andrássy teljesen helyeselte Szatmári kijelentését.

Azután ismét arról került szó, miért nem mutatja meg Andrássy előzetesen a választói reform tervezetét.

A belügyminiszter keményen így felelt a körülötte álló negyvennyolcasoknak:

— Ezzel az örökös féltékenykedéssel, higgyétek el, nem lehet kormányozni. Én szívesen félreállok, sőt az a hitem, hogy nagyobb szolgálatokat tehetnék nemzetemnek, ha nem volnék a kormány tagja. Csak kölcsönös megértéssel lehet dolgozni, eredményeket felmutatni.

Fábry Károly igazat adott Andrássy-nak abban, hogy az új választói törvényjavaslatot nem mutatja meg előzetesen senkinek.

— Ne is tedd, kegyelmes uram, semmire nincs arra szükség, mondotta.

Valaki ekkor megjegyezte, hogy az elégedetlenek csoportja olyannak szeretné a választói törvényt, hogy a függetlenségi párt érdekeit megvédje.

— Ez abszurd kívánság, válaszolt Andrássy, mert egy választói reformnál lehet a nemzeti hegemonia érdekeit szolgálni, de párt szempontból ilyen javaslatot nem szabad készíteni.

Bánffy báró beszéde

Bánffy Dezső báró valószínűleg még a héten résztvesz a házszabályrevízió vitájában. Javaslatot szándékozik előterjeszteni, még pedig ugyanazt a házszabálymódosítási tervezetet, amelyet annak idején Andrássy Gyula gróf dolgozott ki huszonegy pontban, de amelyet a függetlenségi párt akkor tulerősnek talált. Ez a javaslat tetemesen enyhébb intézkedéseket tartalmaz a Nagy Emil-félenél.

Kristóffy a koalícióról.

Politikai körökben sokat beszélnek most arról a gyűlésről, melyet a radikális párt március hetedikén a Royal-szállóban fog tartani. A gyűlésen — beszélnek — vagy Baross Gyula, volt trencsényi főispán, vagy Kaffka László, nyugalmazott államtitkár föl fogja szólítani Kristóffy Józsefet, nyilatkozzék, mi van az általános választói joggal.

A volt belügyminiszter erre — így tervezi — föl fog állni, elmondja, hogy a két év, ameddig hallgatásra volt kötelezve, eltelit s minden részletében informálja a gyűlést az általános választói jog kérdésében. Ehhez hozzáteszi, hogy most már elérkezettnek látja az időt, hogy felvegye az általános választói jog zászlaját s proklamálva az élethalálküzdelmet, újból visszatérjen a politikai közéletbe.

Egy hírlapíró megkérdezte Kristóffy Józseftől, mi igaz ezekből a hírekből. A volt belügyminiszter erre így válaszolt:

— Én csak hallomásból tudom, hogy a radikális párt legközelebb gyűlést fog tartani. És ez természetes is, mert hiszen én nem vagyok tagja a radikális pártnak. Annyi igaz, hogy engem is meghívtak, de nem a gyűlésre, hanem a gyűléssel egybekötött estélyre. Ugy tudom, hogy ezen az estélyen sok vidéki is részt fog venni. Őszintén szólva, bizony, én még nem tudom, el fogok-e oda menni vagy sem. Különben nagyon értem az e fajta hírek fölmerülését. Hiszen minden, ami a politikában történik, engem igazol. A koalíciós kormány politikájának az a sarkköve, a mely az enyém volt. Az általános választói jog volt az én politikám középpontja, e körül forognak ők is. Csöppet sem lep meg tehát, hogy folyton engem emlegetnek, ki távol élek mindenfajta mozgalomtól. De azért van valami a dologban. Igenis elhatározott szándékom, hogy kilépek az aktív politika terére és ha élni fogok, cselekedni fogok. Hogy mikor? Erre a kérdésre csak azt válaszolhatom, hogy akkor, amikor az időt arra alkalmasnak fogom találni.

Új alakulás.

Az Eötvös Károly tiszteletére tegnap rendezett banketen Bartha Ödön felhívást intézett Vázsonyhoz és Eötvös Károlyhoz, hogy győzzék le azt a csekély differenciát, amely csak abban van, hogy vágyaik teljesülését más-más uton keresik. A függetlenségi párt programja nem különbözik a demokratáktól. És álljon az új alakulás élére Eötvös Károly,

aki, megmondja őszintén, ha nem lusta, másként fordul az ország sorsa. Elmond Eötvösről néhány jóízű adomát. Egyik választója megkérdezte tőle, hogy miért van R. be'ü függesztve Eötvös Károly neve mellé. Bartha azt mondta, hogy ez az R. betű azt jelenti, hogy rest. Más alkalommal Eötvös egy sürgős ügyben találkat adott neki déli féltizenkét órára. Hiába várt. Hogy nem jött, sietett a lakására. Dél volt már. A vajdát ágyban találta s kérdésére a vajda ezt válaszolta: Mit háborgattok hajnalban. Újból és újból kéri Eötvöst és Vázsonyit, hogy egyesüljenek a közös cél: az ország megmentése érdekében.

Nincs kizárva, hogy a tegnapi banket egy új politikai alakulásnak, a demokraták és disszidensek egybeolvadásának volt a nyitánya.

Függetlenségi pártértekezlet.

A függetlenségi párt intéző bizottsága holnap délután értekezletre gyűl össze. Az értekezleten Kossuth Ferenc elnököl, megjelennek Apponyi és Günther miniszterek is. A tanácskozás ütköző pontja a házszabályok módosítása lesz. Mérey Lajos itt fogja előterjeszteni a maga külön indítványát.

Az éjjeli Arad.

*

A „Gretchenek“ megrendszabályozása.

Arad, február 28.

Az éjjeli mulatóhelyek tulajdonosai keveslik a korbács vastagságát, amelyet a társadalomnak bűnös türelmessége és a hatóságoknak se hideg se meleg rendszabályai folytán, azoknak a pártáknak a hátán suhogatnak, akiknek testéből a palotákat és kisebb nagyobb házakat kisajtolják. Az aradi éjjeli élet tőkésitől nincsenek megelégedve. Hatósági segedelemért rimázkodnak. Sokalják a karmaik közé került nyomorult leányoknak a szabadságát. Tönkre kell menniök, mert ők is érzik a drágaságot. Drága lett például a líoni csipke, amelylyel a pillangó bájait betakarja s amelyért annyit fizet az édesanya helyét betöltő házlásszonynak, hogy egy exotikus fejedelem feleségétől sem mer Worth, a leghíresebb párisi női szabó kérni.

A legszemérmertlenebb rabszolgatartás nagymesterei keserves könyveket hullatnak afölött, hogy megszaporodott a konkurrensok száma. Rendet akarnak teremteni s arra akarják felhasználni a törvényhatósági közgyűlés egyik albizottságát, hogy nevezze ki őket a szeretkezés privilegizált vámszedőivé.

Azon a címen, hogy a társadalom egészségét féltik, arra akarják rábírní a várost, hogy a bűnfészekből szabadulni óhajó leányt még bélyegezze meg azzal is, hogy toloncokocsira ülteti s szegényszemre illetőségi helyére szállíttatja.

Van bennük a modern termelés iránt is érzék. A kedves nénék egyszerűen kartell kötnék s azt akarják statuáltatni, hogy az az eleven pénzgép, ki egyik tanyáról elmegy, az a másik paradicsom kapuját ne léphesse át, hanem pusztuljon Aradról. Idegenbe nem viheti magával a kedves vendéget.

Egész komolyan akarják s testületileg benyújtottak a városhoz egy olyan beadványt, a melynek elvasására az embernek arcába szökik a vér. Azok, akik a földi teremtmények legnyomorultabbjainak nyomorát és könnyelműségét a maguk meggazdagodására használják ki, hatósági támogatást kérnek. Annyira süllyedtek az emberi érték lebecsülésében, hogy a hatóság kezébe akarják nyomni azt a vasvesszőt, amelylyel a bűnök tanyájára jutott és elérék-

telenített némbereket hallgatásra, néma türesre kényszerítették.

Arról szoknak, hogy a rendőrségi feketekönyv rubrikáiba el nem könyvelt nők jó sorát és vidám életét megírtyelték az ő barlangjaikban rabláncban senyvedő igavonók s forrongást észlel az éjjeli élettől elgyengült szemük.

A titkos prostitúció ellen, az egészség nevében emelik fel bűnös ajkuk szavát s azt hamudják, hogy tönkre mennek, ha emberhuson elhízott markuk közül kiszabadult erkölcsi halottak új életet kezdenek. Ezek az ő életüket teszik lehetetlenné azsal, hogy teljesen megbontják a fegyelmet a náluk maradt leányok között, kik azt hallják, hogy a kilépő leány szabadon sétálhat az utcán, a színházba járhat, lhatik amit akar s még azon kívül a szigorú orvosi vizsgálat esélyeinek s ennek alapján kórházi ápolási kényszernek sincs kitéve. Nem esedélható, hogy ezek hallatára a leányok forronganak s mind ki akar lépni.

A jámbor lelkek, akik mind a népkönyhákra járnak enni s rongyokba burkolják testüket, csak színes papírosból készült gyűrűket hordanak mind a husz ujjukon, nem panaszként hánytorgatják fel a rendőrségnek szigorát, nem köveledőznek. „Orvoslásért esedezőnk, hogy befektetett munkánk gyümölcsét ennyi szenvedés után el ne veszítsük” — sziszegik a prostitucionális bizottság felé, amelyhez oltalomért esedezőnek.

Szegénykéek annyira együgyűek, hogy őket minden jött ment leány kijateza, becsapja s ők, akik a pénzt ezüstkanállal tömik a perditákba, ráfizetnek a portékára. A leányok folyószámláik kiegyenítése nélkül egyszerűen bucsut vesznek a kapuféltől s nekik annyi joguk sincs, mint az államnak, hogy foglalás nélkül a páriák holmiját visszatartassák. Mert az örömléány olyan adósságokat csinál — az őt lelke mélyéből szerető gondviselőjénél, hogyha egyszer a rendőrség a végére járna, akkor menten szabadon bocsátaná még a tízezer percentre dolgozó uzsorásokat is, akik valósággal ártatlan bányák azokhoz képest, akik egy pár három forintos cipőt tízenyolc forintért sóznak reá a perditára s a selyem kosztümnek olyan árát szabják, amiből egy egész menyasszonyi kelengye kitelnek.

Fájlalják, hogy a rendőrség szívesen segíti a jobb utra törekvő s az örömtanyáról szabadulni akaró nőt s ezért azt kéri, hogy:

a város a nyilvánosházak tulajdonosait oltalomba venni kegyeskedjék s méltóztatassék kimondani határozatilag, hogy

I. minden kilépő leány kényszerutlevéllel szállóhelyére szállítandó. Ha van pénze, térítse vissza a szállítási költséget a rendőrségnek, de akkor is kényszer utlevéllel kötelez távozni, II. hogy ha idegenből beiratkozás végett egy leány jelentkezik a rendőrségen és kijelenti, hogy nem akar nyilvánosházba menni, annak ingóságait az őt Aradra hozó főnöknője az előlegként adott összeg erejéig visszatartassák, III. hogy ha egy leány a nyilvánosházba belép, de nem töltött ott 3 hónapot, ennek ingóságait is visszatartassák az előlegként adott összeg erejéig. Betöltött 3 hónap után a tulajdonos 20 koronánál nagyobb követelést nem támaszthat, IV. azon leányok, kik akár idegenből hozattak a tulajdonos által, akár itt alkalmizva voltak és kijelentik, hogy ők nem akarnak tovább nyilvánosházban maradni, más aradi nyilvánosházba egy éven belül nem léphetnek be.

És mindezt ők az egyéni szabadság szent tiszteletének mondják. Reméljük, hogy végre, hosszú évek után elkészül az a szabályrendelet, amely meggátolja, hogy emberhusból Aradon paloták épüljenek.

Megszökött rablógyilkos

Hajsza a Maros-utcán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 28.

A délvídeken évek óta a legvérengzőbb rablógyilkosságok tartották rettegésben az embereket. A gyilkosságok egy módszer szerint, lőfegyverrel voltak végrehajtva s dacára annak, hogy a nyomozó hatóságok megvoltak arról győződve, hogy ez a kóborcigányok őlési metodusa s erélyesen kutatták is a gyilkosokat, a múlt év novemberéig nem sikerült a valódi tetteseket kézrekeríteni.

Az augusztus 27-én Temesvárott, *Wilsz* Károly vámszedő feleségén és két kis gyermeke ellen elkövetett rémes gyilkosság után hat vármegye csendőrsége és rendőrsége mozgósított, hogy a borzalmas vérontás tetteseit elcsipjék. Valószínű volt, hogy kóbor cigányok irtózták ki a vámos távollétében a családot. A tett végrehajtásából volt ez megállapítható. A gyilkos cigány babonából még a csecsemőt is megöli. *Wilsz* nyolc hónapos gyermeke egész teste hosszában kettéhasítva feküdt agyonlőtt anyja mellett.

A világi csendőrség vezetőjének, *Ambrus* János őrmesternek sikerült a gyilkosok felkutatása és letartóztatása.

November 2-án kerültek kézre *Kovács* Békés, *Horváth* János, *Makula* Jóska, *Makula* Péter, *Horváth* Lajos, *Horváth* Ferenc, *Balog* József kóbor cigányok, akiknek birtokában kincseket érő arany és ezüstneműeket, drágaköveket, díszruhákhoz való ékszereket találtak. Ezt a bandát gyanúsítja a temesvári ügyészség a Temesvárott és vidékén elkövetett összes rablógyilkosságokkal, de lehet, hogy az ország más részeiben is hajtottak végre kegyetlen öldökléseket.

Igy például a *Nyiregyházi* törvényszék is kihallgatta tegnapelőtt a letartóztatott cigányok közül *Horváth* Jánost, akit Temesvárról *Medgyes* Mihály és *Csukás* János fogházőrök kísérték el vasuton Nyiregyházára. A kihallgatás után *Horváth* és a vele együtt szállított *Sztojka* József temesvári vizsgálati fogságban lévő cigányt a fogházőrök tegnap este Aradon a vasutból kiszállították, hogy az éjelt Aradon töltse s ma reggel akarták tovább folytatni útjukat Temesvár felé.

Feltűzött szuronnyal kísérték a rabruhába öltözött foglyokat az örök a vasutól az Erzsébet körúton a törvényszék fogháza felé. A foglyok erősen meg voltak kezűkön vasalva, *Horváth* nyakába egy bőrtáska volt vetve, amelyben hivatalos iratokat helyeztek el a fogházőrök. Rendben haladt a menet egész a Maros-utca torkáig, ahol a fogház felé akartak befordulni.

Itt egyszerre, mielőtt még meglehetett volna akadályozni, *Horváth* János futásnak eredt s útját a marosmenti fátalepek felé vette.

Medgyes Mihály fogházőr azonnal utána vettette magát. Többször rákiáltott, hogy álljon meg, s *lelővéssel is fenyegette a fegyencet*.

Tíz óra után abban a városrészben koromsőrség van s élő ember arra nem jár s így a fogházőr kiáltásait senki meg nem hallotta, segítségére senki nem lehetett.

A fegyenc futás közben *elszakította a mársokot használt ócska bilincs láncot*, nyakából a *Reininger* féle fátalepen ledobta a táskát s így most már minden terhétől és gátló akadálytól megszabadulva mint az őz, úgy menekült üldözője elől.

Az ór nehéz cizmái lábával nem érte be a gyorslévő cigányt s a térdig érő sárban egyszer el is bukott. A cigány alakja egyre jobban elmosódott előtte s így a fegyveréből utána bo-

csajtott golyó sem okozott kárt benne. Néhány perc alatt teljesen elvesztette a szemel elől.

A másik ór beszállította az őrizetére bízott *Sztojka* a fogházba, azonnal értesítette *Dezsofi* fogházfelügyelőt a másik rab szökéséről. A felügyelő azonnal intézkedett, hogy a szolgálatban nem álló teljes őrszemélyzet a megszökött rab üldözésére induljon. Telefon útján értesítette az aradi rendőrséget, kérve, hogy a detektíveket küldje ki a rendőrség a rab kézrekerítésére.

A nagy apparátussal megindított hajsza azonban nem járt eredménnyel. *Horváth*nak sikerült üldözől elől egérutat nyernie s eljutott egész Világosig.

A világi csendőrség ugyanis ma délután telefonon azt jelentette az ügyészségnek, hogy egy rabruhába öltözött cigányt fogott el s kéri a személyleírását. Az ügyészség rögtön megadta s valószínű, hogy a csendőrség az este megugrott rabot fogta el.

Horváth négyszeres rablógyilkossággal vádolva ül a temesvári vizsgálati fogságban. A gyilkosságok közül az egyiket 1906 október 26-án követte el több társával. Temesvár város határában *Zaklin* Demeter fakeskedőt lőfegyverrel megölték és 3600 korona pénzét és kettős fedelű zseberáját elrabolták.

Ugyancsak Temesvárott ezek a cigányok gyilkolták meg *Müller* Jánosnét mezősor-utcai lakásán 1907. március 16-án. Agyonlőtték és 4000 korona készpénzét elrabolták.

Legkegyetlenebbül végeztek, mint már fentebb is mondtuk, *Wilsz* Károly temesvári vámszedő feleségével, egy nyolc hónapos és egy hét éves gyermekével. A vámosnét revolverrel agyonlőtték, a két gyermeket felkoncolták. Ekkor a délmagyarországi gazdasági banknál kiállított 1068 koronára szóló takarékkönyvet és hatszáz korona készpénzt raboltak el. Nagyon sok ártatlan embert vettek gyaruba és tartóztattak le ez ügyben, míg végre sikerült a valószínű tetteseket kézrekeríteni. *Horváth* negyedik gyilkosságát *Nyiregyháza* körül követte el s amelyért tegnapelőtt vonták felelősségre.

A nap furcsaságai.

*

sz elveszett basa.

Arad, február 28.

Lisszaboni diplomáciai körökben mostanában mulatságos történetek kolportálnak egy elveszett és megint megkerült basáról. Amikor február 1-én Konstantinápolyba a portugál király és trónörökös meggyilkolásának híre megérkezett, a szultán parancsot adott, hogy egy elsőosztályú basa vezetése alatt küldöttség utazzék Lisszabonba és ott a temetésen a padisáht képviselje. Miután a küldöttségnek a leg-
rövidebb utat kellett választania, a keleti vonatra ült. Párisban elhatározták, hogy a küldöttség két napi pihenőt tart és ott mindenki a maga módja és tetszése szerint tölti az időt. Megbeszélték, hogy az orleansi pályaudvarban fognak találkozni. De amikor az expressz készen állt arra, hogy Lisszabonba induljon, észrevették a küldöttség tagjai, hogy a fejüket veszítették: az elsőosztályú basa nem volt sehol.

A küldöttség tagjai nagyon szomorúak voltak ugyan, mindamellett azonban elhatározták, hogy elutaznak és vezetőjük nélkül megérkeztek a portugál fővárosba. Minden vonat megérkezésekor a küldöttség egy egy tagja ott volt a pályaudvarban és várta az elveszett basa megérkezését. De a szultán képviselője — ugylátszott — minden vonatról lekégett, vagy pedig ott lelte vesztét a Szajna melletti Szodomában.

Végre is közölték a küldöttség tagjai aggodalmukat a lisszaboni török konzullal. Ez rö-

tön érintkezésbe lépett a spanyol és francia hatóságokkal, mire a titok kiderült. Egy szép és fiatal párisi nő ejtette rabba a basát és úgy elcsavarta a fejét, hogy csapot-papot, szultánt, királygyilkosságot, temetést elfelejtett és csak a próféta által ígért hetedik mennyországgal törődött. Ott időzött az igéző párisi nő bouloirjában. Ezt derítették ki a hatóságok. Arról, hogy a feledékeny basa visszatért-e a paradíshoz bűnbánólag, hogy bűnbocsánatban részesült-e, vagy hogy elküldték-e neki a selyemzsinórt, hallgat a krónika.

Hétköznapi jegyzetek.

*
Zöldi Elza.

Arad, február 28.

Tegnap még csak egyszerű volt a tragédia, ma négyzetre emelte Zöldi Elza, Zöldi Mártonnak a novellairónak a leánya. Ugy végzett ő is mint *Gothilf* Alfréd: revolverrel a kezében. Szenszációs és különösen érdekessé ez a dráma, mert a színésznő Zöldi Elza egyideig telán más irányba tereli a már irázissá vált közvélekedést. Ha a színésznő a férfi szerelmének tárgya, a tragédia rendszerint egyoldalú. Bocsánatot kérünk minden rendű és rangú színésznőtől, de a statisztikai adatok tulnyomó számban emellett bizonyítanak. A férfi veszi a kezébe a from művü, vagy ócska revolvert, ő végez magával, a színésznő pedig — felejt. A vérben, az idegekben van a felejtés művésze, ahogy a vérben, az idegekben van az is, hogy a saját mondókáit villámgyorsasággal tanulja meg. Szinte elengedhetetlen feltétele a feledés, mert máskülönben még szétpattanna a nem nagy foglalatú bájos koponya. Elvégre manapság olyan nagy a repertoár, hogy egy-egy új szerep a régiakat kiszorítja a helyéből.

Oh, a világról sem általánosítunk, mert először nem is lehet, másodsor kikaparnak a szemünket. Csak a statisztika lebeg a szemünk előtt: a főpincéreké lett grófok, az állott koponyájú gentlemanok, a Barrisonok, akik némileg szintén a színpad bukókére tartoznak, az *Annie Kertler*ek, a... de ne folytassuk a névsort, mert még eltalálnánk tévelyedni és az a bíróság padjához vezet. Nincsen kedvünk a rágalmaszói címet zsebre vágni, még a legragyogóbb szempárok villámzó sugarai kedvéért sem.

A statisztika a legbeszédesebb tudomány és mintha Zöldi Elza csak azért ragadott volna revolvert, hogy megbillentse egy kissé a mérleget. Lehet, hogy ezért, teljesen öntudatlanul, sőt bizonyos, hogy így...

Szegény Zöldi Elza elszántan nyult a revolverhez, ahelyett, hogy kacagott volna egyet... És valószínűleg az életével fogja megfizetni azt a különbséget, amely első sorban nem a reklám bódító varázsát keresi. Szomorú tragédia, váratlan és meglepetésszerű a maga gazdag fordulataiban. Mintha az édes apjától, a modern novellaírótól tanulta volna el, hogy a sablonos történetek manapság még a *Gartenlaube*-nél is papirkosárba kerülnek.

A novellairó Zöldi Márton sok meg-rázó drámát írt le, de ez a legmegrázóbb Zöldi-novella. A novellairó apa a témáit az életből vette, a novellairó leánya egy lépéssel túl ment: — elvette a saját életét.

Pointeur.

Anarchia a színházban

Munkában a fekete banda. — Nem lehet próbálni! — Családi szcénák. — Revolver és vitriol. — Feldult családi életek. — No, ezt jól megcsináltuk! — Orvost, orvost! — Összehívják a társulati gyűlést. — El kell csapni a kart! — A színügyi bizottság segítsége.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 28.

Még a kulisszák mögött otthonosak is csak elejtett, suttogó szavakból sejthetnek valamit azokról a megdöbbentő ügyekről, amelyek mostanság az aradi színház függönye mögött folynak. Valóságos anarchia, teljes fejvesztettség uralkodik az öltözők táján. Nem a hétköznapi pikantériák, humoros apróságok talaja most a színpad: családi drámákat bonyolítanak ott össze ismeretlen kezek. Szervezett fekete banda működik ott, mohón vetve magát családanyák tisztességére, családos emberek boldogságára. Undorítóan aljas tervszerűséggel csempészik be a féltést, a gyanút szerető emberpárok közé s működésükkel már elérték azt, hogy a színház minden családos tagja remegve várja a holnapot: vajjon nem kerül-e reá, az ő családi boldogságára a sor. A társulat tagjai között hihetetlen izgalom uralkodik: már hetek óta nem lehet zavartalanul próbákat tartani az extázishoz közelálló izgalom miatt. Egymásután maradnak el a próbák, a színpadon és az öltözőkben kinos és heves jelenetek folynak le s egyáltalában nem kellene csodálkoznunk, ha az aradi színház hamarosan valami véres szenzáció színhelyévé változnék.

Ilyen állapotok uralkodnak most az aradi színházban. Szükségesnek tartjuk, hogy ezekre az ügyekre felhívjuk a színügyi bizottság figyelmét, mert féltő, hogy amennyiben erélyes intézkedéssel elejét nem veszik a dolognak, az aradi színház hamarosan országos botrányok színhelyévé változik, csupán azért, mert a karaszélyzet őt-hat, minden emberi érzésből kivetkőzött tagjának mulatságot okoz ez az alávaló játék.

Részletes tudósításunk a következő:

(Aknamunka.)

Több, mint egy hónapja már, hogy az aradi színháznál egyszerre lábrakapott a névtelen levelek ocsmány divatja. Egymásután kapták a társulat elsőrendű tagjai az anonim leveleket. Eleinte sértő hangú, obszcén tartalmu levelék érkeztek, többnyire írónnal írva, elferdített irással. Ezekre a levelekre ügyet sem vetett senki. Később azonban komoly fordulatot vett a dolog. A családos tagok egymásután kapták a rágalmaszói leveleket. A férfiakat arról értesítették ezekben az irásokban, hogy nejük csalja meg őket, a nőket, hogy férjük szegi meg a hitvesi hűséget. Ismeretlen, uccáról felszedett csavargók jelentek meg a színház próbáin, levelet hozva egyik, vagy másik tagnak. Mire az illető a levelet felbontotta, a küldőnc már eltűnt. És a címzett ilyeneket olvashatott:

*Ha a nejét hűtlenségen akarja érni,
menjen el 4 és 5 óra között az X. utcá-
ba, a... szám alá.*

Egy jóakarója.

Amelyik elsőrendű tagot nem bírt ilyen irással megközelíteni, annak a bosszantására a

legkülönbözőbb dolgokat találta ki a fekete banda. A társulat férjeztelen hölgytagjainak — a legidősebbet sem véve ki — azzal kollektívkedtek, hogy az illetők bizalmasabb férfitársaságait lep'ék meg névtelen levelekkel. Még magát a színigazgatót sem kímélték meg: durva hangú levelekben bíralták igazgatói működését, sőt megbolygatták családi ügyeit is.

(Drámai fordulat.)

Amíg szórványos jelenségnek nézték ezt a csunya játékot, nem igen törődtek vele. A fekete banda erre kiszemelt magának két házaspárt és raffinált módon felhasználta minden alkalmat, hogy a körülmények ügyes csoportosításával az egyik családban a feleséget, a másikban a férjet hűtlenné bélyegezze. A névtelen levélírók között levő karhölgyek kitudták társnőjüktől, hogy merre jár sétálni. Azután figyelmeztették a férjet, hogy neje ebben és ebben az órában ide, vagy amoda megy találkára. A férj csak azt látta, hogy neje tényleg a megnevezett utcából jön ki, de ez már elegendő volt, hogy gyanút fogjon. A fekete banda ezután gondoskodott róla, hogy a férj féltése minél magasabb fokra hágjon. Napról-napra érkeztek a névtelen levelek, míg végre a férj megjelent a feleségét s az ügyesen csoportosított körülmények hatása alatt viharos jelenetet rögtönzött a nyílt utcán. És sznap este a névtelen levélíró társaság két női tagja kaján mosolyal jelentette ki a karhölgyek öltözőjében:

— No, ezt jól megcsináltuk!

Ugyanez a két hölgy az utcai jelenetet lesve sétált fel és alá abban az utcában, ahová a férjet a névtelen levél irányította. Ok voltak, akik a színházhoz az első hírt vitték. Az utcai jelenet este fél 7-kor történt s a kitűnő dá-mák már 7 órakor minden részletét ismerték az esetnek.

(Súlyos következmények.)

Aki azonban azt hiszi, hogy ezzel megelégedtek a keillemes hölgyek: az téved. Tovább folytatták a hajszát s sikerült is elérniök, hogy pályatársnőjük *az izgalomok folytán súlyos szív-bajt kapott*. A szerencsétlen nő több ízben szívgörcsöket kapott a próbák alatt. Egy ízben, mikor a próba folyamán levelet kézbesítettek a férjének, *összeesett a színpadon s eszméletlen* kívül, görcsökben vergődve vágódott a deszkákra. A színpadon levők rémülten siettek segítségére: csak két elvetemült nő maradt ülve, kaján mosolyal szemlélve tönkretett, agyonhajszolt pályatársnőjüket. A megrémült férj, a társulat egyik legszimpatikusabb tagja, akit mindenki higgadt, nyugodt embernek ismer, magából kikelve, szikkosodva kereste a galád levelek szerzőit. A próba félbenmaradt, a tagok csoportokba verődve, izgatottan tárgyalták az esetet.

És mindez még mindig nem elégítette ki a névtelen levélírókat. Két karhölgy felkereste egyik aradi élelap szerkesztőjét, hogy a nyilvánosság előtt is meghurcoltassák pályatársnőjüket. A szerkesztőt azonban nem találták odahaza s így a különben sem sok sikerrel kecsegtető kirándulás eredménytelen maradt.

(Revolver és vitriol!)

Amíg a próbák a beteggé tett asszony megisméltető szivgörcsei miatt jó néhányszor elmaradtak, addig a gyalázatosságokban utazó társaság egy másik elsőrendű tag családi életét is sikeresen feldúlta. Itt már a férfit vádolták hűtlenséggel. A névtelen levelek arról számoltak be, hogy a férfi viszonyt folytat a kar egyik tagjával. Egy asszonyt pedig igen könnyű féltékenyvé tenni: Itt is megkezdődtek a családi perpatvarok. A féltékeny feleség napról napra kapta a névtelen leveleket: néha hármát is naponta. A meggyanusított karhölgy és a féltő feleség között viharos jelenetekre került a sor. A névtelen levelek egyre sűrűbben érkeztek; később már egy francia bonnal is összekombinálták a férjet, olyan aprólékos részletezéssel számolva be a koholt találkák történetéről, hogy szinte lehetetlen volt a levelek tartalmát kétségbevonni. A feleség kijelentette, hogy *vitriollal fogja leönteni* meggyanusított pályatársnőjét, a férj pedig egy ízben, egy viharos szcena után, *revolvert szegzett a homlokának* s ha ki nem csavarják kezéből a fegyvert, ma talán egy szenzációs esettel lenne gazdagabb az öngyilkosságok krónikája. Megtörtént, hogy próba alatt tört ki a názasársak között a viszálykodás, úgy, hogy a férj magánkivül rohant el a próbáról, bejelentve a színházvezetőnek, hogy a zonnal elhagyja a társulatot, mert nem akarja családi boldogságát néhány sötétben bujkáló alakkal tönkretétetni. A megkinzott feleség idegeit egészen tönkretette a hajszá: tegnapelőtt, a *Vardasakeringő* előadása alatt *nyílt színen esett eszméletlenül össze*, s még szerencse, hogy nagyobb feltűnés nélkül el lehetett távolítani a színpadról, úgy, hogy az esetet csak kevesen vették észre.

(Kik a rágalmozók?)

Ezek az események természetesen példátlan és szinte hihetetlen izgalmat keltettek a társulat többi tagjai között. A társulat néhány női tagja, az udvarlónak küldött névtelen levelek folytán szintén érdekelve van a fekete banda galádáságaiban, — úgy, hogy a névtelen levélírók ellen valóságos vadászat indult meg. *Szendrey Mihály* kötelező írásbeli nyilatkozatot adott egyik tagjának, hogy amennyiben kiderülne a névtelen levélírók kiléte, az illetőket azonnal elbocsájtja a társulat kötelékéből. A fentebb említett meggyanusított férj, aki az ügy elfajulása óta állandóan *töltött revolverrel jár*, azzal fenyegetőzik, hogy családi békéje földulóját *ott lövi le, ahol találja*.

Az eddig gyűjtött kompromittáló adatok valamennyien *három kardalosz és két kardalosz ellen szólnak*. A bizonyítékok azonban még mindig nem elegendők arra, hogy az illetőket meg lehessen nevezni. A gyalázatos játék tehát folyik tovább: hallatlan vakmerőséggel, megdöbbentő cinizmussal.

(A nyilvánosság elé.)

A tegnapi nap folyamán *Anonymus* aláírással elfordított írású névtelen levél érkezett az *Aradi Közlöny* szerkesztőségébe. A levélben a fentebb említett meggyanusított férj galáns kalandjairól írt a levél beküldője. Természetes, hogy az írást a névtelen leveleket megillető megvetéssel löktük félre, tudván, hogy aki nem meri a nevét ilyen tartalmu közlemény alá írni, azt tisztességes szándék nem vezetheti. A szóbanforgó levéllel szinte szóról szóra megegyező anonyim levelet kapott ma reggel a színház neje is. Ez azonban nem volt elég: a délelőtti folyamán ismét érkezett egy ilyen levél a feleség címére. A színpadon ismét kitört a családi vihar: a színészek felszaklatott idegekkel, a végsőkig feszített izgalmal távoztak a színházból, ahol immár

nem lehet nyugodtan próbát tartani s ahol a viszonyok már annyira elvadultak, hogy a művészek közt duló forrongás egyenesen a művészi nivó rovására megy.

A mai események azt az elhatározást éreltették meg a társulat több elsőrendű tagjában, hogy társulati gyűlés egybehívását fogják követelni s a gyűlésen felszólítják az igazgatót, hogy *az egész karsszemélyzetet bocsássa el*, mert a névtelen levélírók feltétlenül a kar tagjai közül kerülnek ki. Mivel pedig nem lehet megállapítani, hogy kik az illetők, csakis ilyen radikális eszközzel lehet a bajon segíteni.

Valószínű, hogy Szendreynek nem lesz módjában ezt a követelést teljesíteni. De hogy valamit tenni kell, az bizonyos. A színházi bizottságnak kell valami módos közbe lépnie és módot találnia, hogy a helyzet szanálássék, mert féő, hogy a viszonyok mihamarább a végsőkig fognak fajulni s az aradi színpad olyan jelenetek szemtanuja lesz, aminkre még nem volt példa a magyar színház történetében.

Előleges színházi jelentés.

Legközelebb színre kerül:

NÉVTELEN LEVELEK.

Családi dráma néhány tollvonásban. *Irtá és írja*: az aradi színház néhány elsőrendű tagja.

Személyek:

A megrágalmazott feleség
A titkos imádó
A vitriolos üveg
Egy színházi bizottsági tag
A revolveres férj
A férjes revolver
Színházi bizottság, rendőrség, törvényszék, fogház, válás, stb.

Az előadás a „kulisszák mögött játszódik le. A közönség ingyen nézheti végig, miután a drámának bizonyára — a szerzők adják majd meg az árát.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Sámson.

(Színmű 4 felvonásban. Irtá Henry Bernstein. Fordította Göth Sándor. Bemutató előadás.)

Én nem hiszek a mindent reveláló nagy szerelemben. Én nem hiszek azokban a Sámsonokban, akik magukra döntenek a tivornyázók templomát, nem törődve a saját pusztulásukkal sem. Egy arab közmondás szerint, „ha a szerelem örültség, úgy a házasság a bűnhődés”. Bernstein darabja hősenek, Brachardnak tulajdonul nagy bűnhődést szabott ki a házasságban és ezt a sok szenvedést a szerelem hatalmával igazolja. Nem hiszek benne és nem akadt a publikum között egy sem, aki magáévá tette volna Bernstein teóriáját. Brachard egy hazugság, mert ilyen szerelem nincs. Van boszu, van megbocsátás, de olyan férfi nincs, aki Brachard módjára, halálra sértve, meghurcolva, lenézve, ellökve, könyörögve kérje, esdekelje a hűtlen asszony szerelmét. Ez nem Sámson, ez Góllpen, aki a megkorbácsolatást is boldog mosolygival tűri, mert rut, mert nem emberi, mert torz.

Brachard torzaiak, ilyennek írta meg Bernstein és ami Brachard cselekedeteinek indító oka, az nem szerelem, hanem örület és aki hisz benne, az tagadja a szerelem alapkarikterét, az idealizált emberit. Nekem nem tetszik Brachard, nem tetszik Bernstein ma bemutatott darabja, bármennyire magánviselje is a hírhedt francia szenzációsának bélyegét. Érdekes, izgaló a Sámson, megfogja nézni mindenki, aki szin

háza jár és szereti a színpadi gurmanderiákat, de aligha akad egy is, aki akceptálja Bernstein Sámsonját, mint az életből vett színjátékok.

Ime a mese:

Brachard Jaques, az afrikai rézbányák hatalmas igazgatója paraszti sorból lett milliomossá és pénzügyi kapacitássá. Feleségül veszi, illetőleg megveszi feleségnek D'Andeline marquis leányát, Anne Marie. Imádattal szereti gyönyörű feleségét, aki azonban még csak rokonszenvet sem érez iránta. Anne Marie viszonyt folytat Le Govain Jeromeval, egy börzejátékoskal, akit Brachard tett milliomossá és akinek minden vagyona rézbánya részvényekben fesszik.

Brachard Londonba készül. A szerelmesek megbeszéli, hogy Brachard elutazása után az éjszakát együtt töltik, még pedig Anne Marie Le Govainnal együtt megy mulatni. Ritheford Grace, aki szerelmes Le Govainba, besugja Brachardnak, hogy a felesége az elutazás éjszakáján nem lesz otthon. Erre a hírre Brachard Párisban marad és meggyőződik Grace tudósításának valódiságáról. Anne Marie, szeretője egy kétes hírű nőkből és vívőrokból álló társaságba vitte, ahonnét szökve menekült el a hűtlen asszony. Mikor Brachard a végzetes éjszakán szemtől-szembe áll a hűtlen asszonnyal, az durva sértésekkel halmozza el a szerencsétlen férfit, akinek még szeretője nevét is bevallja.

Brachard furcsa boszura határozza el magát. Tönkre fogja tenni Le Govaint. Mesterséges árnyatlással nyomja le a börzén a rézbánya részvényeket, tönkre téve így nemcsak Le Govaint, hanem saját magát is. Ezzel a sámsoni cselekedettel áll bossut a csábítón. Mint tönkre ment ember újból könyörög felesége szerelméért, aki hosszas küzködés után, szerelmesen borul a mindenkitől eltaszított bukkott nagyság keblére.

Bernsteini darab. Furcsa, de érdekes. A darab mozaikszerűleg van összeállítva izgalmasnál-izgalmasabb jelenetekből, a közönség feszült érdeklődéssel lesi az eseményeket és szinte megkönnyebbül, ha itt-ott derülőbb jelenetek teszik elviselhetővé az izgalommal teltt levegőt. A hatáskeltést mesterien kezeli Bernstein és ha darabjainak más értéke nem is volna, pedig van, úgy a színpadi hatás tekintetében ma versenytárs nélkül áll.

A mai bemutató sikert hozott a Sámsonnak, mely felett orkeszteres ház döntött, de jóval nagyobb lett volna a siker, ha a rendező jócskán megrövidítette volna a darabot. Alapos húzásokkal kell adni és a siker meghatározódik.

Brachardot *Keszler* adta jól is, meg rosszul is. Olyan kétségbeesett arcjátékot a világ egyetlen színésze sem produkál, mint Keszler, aki különben helyenként megrázó drámai erővel játszott. Nagyobb hatást tudott elérni Anne Marie szerepében *Kápolnay* Juliska, aki nagy szépségével is sikert biztosít magának. *Delly* fényes alakítást mutatott be a hideg, számító Le Govain szerepében, a harmadik felvonás végén azonban, mikor Bracharddal van nagy drámai jelenete, *Delly* gyengének bizonyult az erősen drámai szerepre. Klasszikusan jó volt *Horti* Andeline Maximil léha szerepében és jól mulatott a közönség *Várnay* józsu marquisján. Dícséretet érdemelnek még *Kőrössi* Juci és *Szilágyi* Berta.

A közönség sikerültnek találta a Sámson bemutatóját és sokat tapsolt a szereplőkre. A Sámson még sokszor fog telt nézőtér előtt színre kerülni, de ismételjük, hogy a darabot okvetlen meg kell rövidíteni, mert tizenegy órán túl tart az előadás.

H. G.

* Jézus élete és halála. Valami szuggesztív erő lehet abban a bábúlatos képben, mely lázban tartja most Arad közönségét. Jézus élete és halála az Uránia színház fényes attrakciója, olyan csodás vonzó és lebilincselő erővel bír a közönségre, hogy igazán nem csodálható, ha templomi csendben, mintegy elbűvölten nézik a klasszikusan szép képet. Ez a kép megmutatta, hogy a szép szemléletben nincs valláskülönbség, hanem egyforma hatást vált ki azokból, akik áhitattal szívükben, nézik Jézus életét és azokból, akik az Istenember csodás életét látják ilyen mesteri reprodukcióban. Jézus élete most szombaton és azután hétfőn kerül előadásra, vasárnap a rendes mozgófénykép műsor megy, mely csupa érdekességből van összeállítva.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színházon. Délután Lehár Ferenc gyönyörű muzsikájú operettje, a *Vig özeveg* kerül színpadra. A címszerepet *Kállay Jolán* játssza. Este a *Sámson*-t harminczszor adják.

* A Paraszthecsület. Kedden érdekes előadás lesz a színházban. Mascagninak világhírű operáját, a *Paraszthecsület* et játsszák. Ezt megelőző Heltay Jenő pompás egyfelvonásos vigjátéka, a *Karácsonyi vers*. Az opera reprize különös érdeklődésre tarthat számot, mert Santuzza szerepét *Wlassák Vilma* fogja énekelni, ezuttal először.

TARKASÁGOK.

A horvát bán rokona. A rövid idő múlva bucsúzó *Horthy Sándor* helyébe *Szendrey*, a sasszemű direktor egy még kezdő, de tehetséges fiatal színészt szerződtetett, aki az iskola padjaiból — színiakadémjáról — lép az aradi színpadra. Az ifjú színészt *Mártonfy* Róbertnek hívják. *Szendrey* a sikerült szerződtetéssel eldicsekedett egy előkelő aradi társaságnak.

— Elsőrendű erő, kitűnő tehetség, — mondta — egy mozog a színpadon, mint a harminc évet jubilált *Hunyady Józsa*. Mintha a színpadon született volna. De ha nem is született ott, annyi bizonyos, hogy oda termett. Olyan termet, amilyent keresve is nehezen lehetne találni. Második *Kesztler*. Emellett pedig rendkívül előkelő fiú. A horvát bán rokona.

Az ifjura halmozott dicséretet valósággal elkábitották a társaságot, de egy fiatal ügyvédet, aki személyes ismerőse a színésznek, nem annyira a dicséret, mint inkább a direktornak az a kijelentése tette figyelmesé, hogy *Mártonfy* Róbert a horvát bán rokona.

— Hogy lehet az direktor ur? Hiszen az a fiatalember izraelita vallású és régebben *Löblnek* hívták — mondta kissé gunyosan mesolyogva.

— Na hallja, — válaszolt a direktor — azért lehet a bán rokona. Hiszen a bán is megváltoztatta a nevét. Most *Rauch* a horvát bán, de néhány héttel ezelőtt még *Rakodczay* nak hívták.

Ismét egy kardalostól szól az ének, de ezuttal előre is figyelmeztetünk mindenkit, hogy ne olyan kardalost fogják rá a históriát, akivel nem történt meg. A mi történetünk szereplő hőse kedves, de kissé könnyelmű természetű van megáldva. Jómódban dúskáló spizbürgerek azt mondják rá: igazi bohém. Ez a spizbürgerek meghatározás pedig annyit jelent: meggondolatlanul költekező, fűtőfától kölcsönt kérő ember. Tényleg ilyen a mi emberünk is. Az utóbbi időben pumpalanyul a *Láng Testvérek* idősebbikét választotta ki. Ugyszólván nap-nap után jelentkezett nála:

— Kedves Feri bácsi, adjon négy koronát . . . adjon három koronát . . . és így tovább . . .

A vendéglős egy ideig szó nélkül kinyitotta a pénztárcáját, de néhány nappal ezelőtt unni kezdte a dolgot. Mindazonáltal nem akarta ridegen elutasítani a kardalokát, hanem olyan formát talált, amely a zsebének kevésbé érinti. Tegnap, amikor a kórlista ismét megjelent nála — természetesen egy újabb kölcsön irányában — ezzel fogadta:

— Kedves barátom, ezentel pénzt nem, hanem ingyen ebédkosztot adok neked. Ez rád nézve sokkal előnyösebb. Kikötöm azonban, hogy pénzt többé ne kérj tőlem. Egy fillért se, egy rézgarast se.

A mi kardalokunk csodálkozva nézett *Lángra*, gondolkodott néhány pillanattig, azután megszólalt:

— Kedves barátom végtelenül sajnálom, de ebbe nem mehetek bele.

Kettős öngyilkosság Temesvárott.

Zöldi Elza tragédiája.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 28.

Két szenzációs öngyilkosság tartja izgatottságban a főváros irodalmi és művészi köreit, valamint Temesvár városát. Tegnap miskolci *Gotthilf* Alfréd, előkelő földbérő, a temesvári társadalom egyik kedvelt tagja, revolverrel főbe lőtte magát. Az öngyilkosságról különféle verziók keringtek. Így azt beszélték, hogy a színház egyik drámai színésznőjével volt viszonya és előkelő családja nem engedte, hogy nőül vegye. A hirt nem vették komolyan, mert ugyanakkor egyéb híresztelések is keltek szárnyra. Ma azonban egy újabb tragikus öngyilkosság történt, amely beigazolta a fenti értesülés alaposágát. *Zöldi Elza*, *Zöldi Mártonnak*, az ismert kitűnő írónak leánya, a temesvári színház drámai művésznője, ma halántékon lőtte magát. Azért akart megválni az élettől, mert vőlegénye, *Gotthilf* Alfréd öngyilkos lett. A művésznő sebe életveszélyes, de állandóan eszméletlenül van. *Gotthilf* délután meghalt, de a halálát gondosan titkolják *Zöldi Elza* előtt.

A szerelmesek tragédiája nagy megdöbbenést és általános részvétet keltett.

A kettős öngyilkosságról Temesvárról a következőket jelentik:

(*Gotthilf* Alfréd tragédiája.)

■ Sütőtökön délelőtt tíz óra tájban nagy sebességgel járta be a várost a hír: miskolci *Gotthilf* Alfréd előkelő földbérő, a társaság egyik kedvelt tagja reggeli kilenc órákor meglőtte magát és meghalt. *Gotthilf* Alfréd tegnap este még a színházban volt és vidáman nézte végig a *Stréberek* premierjét. Vacsoráját rendes társaságában költötte el, aztán éjjel tájban hazament és lefeküdt.

Reggel fél tíz óra tájban a gazdaszszonya, *Vörös Agnes* lövésszerű tompa dördülést hallott gazdája hálószobájából. Benyitott a szobába. Az ágyon, hálóingben eszméletlenül hevert *Gotthilf* Alfréd. Homlokából sürűn patakzott a vér, jobb kezében hatalmas revolvert szorongatott. Ezt a fegyvert *Vörös Agnes* hétfőn látta először a gazdájánál.

Rögtön lesietett a házban lakó *Balázs* Emil dr. orvosért, majd elszaladt az öngyilkosnak egyik rokonához, *Herzl* József terménykereskedőhöz, aki *Balázs* dr. ral együtt érkezett meg a súlyosan sebesülthöz.

De az orvosi segély már nem használt, az öngyilkos ma kiszenvedett.

Öngyilkosságát egyetlen egy irással sem indokolta meg. Temesvárott tegnap még különféle hírek keringtek az öngyilkosság okáról.

Egyik verzió szerint *Gotthilf* anyagi

romlása miatt akart megválni az élettől. Ma azonban kiderült az öngyilkosság valódi oka. A szerencsétlen ember *Zöldi Elza* miatt kereste a halált.

Van egy érdekes részlete a *Gotthilf* Alfréd tragédiájának. Beavatott barátjai beszélik, hogy tegnap reggelre 20.000 koronát várt Budapestről, a sógorától, lovag gödöllői *Braun Páltól*. A levél megérkezett, de későn. Alig tíz perccel az öngyilkosság után hozta a levélhordó lovag *Braun* levelét, amelyet a rokonok felbontottak. Ebben a levélben azt írja *Braun*, hogy a kért 20.000 koronát mai postával elküldi . . .

(*Zöldi Elza* öngyilkossága.)

Temesvárról jelentik: *Zöldi Elza*, *Kreicsányi* szintársulatának drámai művésznője, *Zöldi Mártonnak*, a kiváló novellaírónak szép fiatal leánya, ma délelőtt halántékon lőtte magát. Az öngyilkosság közvetlen összefüggésben áll *Gotthilf* Alfréd tegnap elkövetett öngyilkosságával. *Gotthilf* ugyanis vőlegénye volt *Zöldi Elzának*, de rokonai nem engedték meg, hogy nőül vegye és csak úgy voltak hajlandók az eladósodott emberen segíteni, ha lemond a színésznőről. *Gotthilf* azonban inkább a halált választotta.

Amikor *Gotthilf* öngyilkosságának híre a városban elterjedt, a közönség általános részvétellel fordult *Zöldi Elza* felé. A művésznő tegnap még vőlegénye betegágya mellett ült és kétségbeesve sirt, este azonban igazgatója rábeszélésére fellépett és a „*Stréberek*“ című bohózat fő női szerepét játszotta. A színház zsufolásig megtelt és a közönség érdeklődése kizárólag *Zöldi Elza* felé fordult, akinek játékán szemmel láthatóan észrevehető volt az elfogultság. Előadás után hazament, ma délelőtt azonban ismét megjelent a színházban, ahol végig próbálta a „*Vetélytársak*“ című színművet. Mikor próba után hazatért, komoly és meghatott volt ugyan, de nem sirt és senki előtt sem emlegette, hogy halálra szánta magát.

Lakásán bezárkózott, az ablakredőnyöket lehuzta, meggyújtotta a lámpát s kilenc miliméteres revolverrel halántékon lőtte magát.

Amikor a házbeliiek a lövés zajára berohantak, teljesen eszméletlen volt és arra kérte az előhívott orvost, hogy ne mentse meg, ő meg akar halni. Ugyanezt mondotta hozzá siető kolleganőjének, *T. Csige* Böskének. Délben a mentők beszállították a súlyosan sebesült művésznőt a kórházba, ahol délután megoperálták.

Zöldi Elza állandóan eszméletlenül van és bár állapota életveszélyes, az orvosok remélik, hogy megmenthetik az életnek. Vőlegénye halálát természetesen eltitkolják előtte.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) „*Pankotai Magyar Iskolahajó*“. Est a címet adta a pankotai kaszinó annak az egyesületnek, amely tegnap alakult meg és céljával azt tüzte ki, hogy a nem magyar ajkú iskolagyermekeket segíyezze és jutalmazza. Természetesen csak azok a tanulók részesülnek segélyben vagy jutalomban, akik a magyar nyelvben jó előmenetelt tanultak. A jövő iskolában a gyermekek számára napközi otthont és ingyen konyhát is létesít az „*Iskolahajó*“.

Az áruló szerelmes levél.

A férj boszuja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26.

Beszámoltunk arról a véres családi drámáról, melynek Budapesten a Tüzoltó-utca 82. számú ház volt a színhelye. Megirtuk, hogyan ölte meg Csolár János a felesége kedvesét, Rakovszki Lajost.

Ennek a rettenetes drámának most újabb részletei kerültek a nyilvánosságra a gyilkos férj vallomása alapján.

— Szívem mélyéből szerettem feleségemet, született Máhr Erzsébetet — kezdte vallomását — és úgy hittem, hogy ő is szeret engem. Házaságom után főtartottam Rakovszki Lajossal a barátságot, akit hét év óta ismertem. A múlt év decemberében Rakovszki náiuik is lakott, de szután ismét elment tőlük s elköltözött a testvéreikhez. Januárban vettem észre először, hogy feleségem és Rakovszki között bensőbb ismeretség áll fenn.

Egy alkalommal azt is láttam, hogy a feleségemet Rakovszki kétszer megcsókolta. Ekkor felelősségre is vontam Rakovszkit és a feleségemet. Ez utóbbi tagadta a dolgot, Rakovszki azonban beismert mindent s csak azt hozta fel megmentésére, hogy az asszony csábította őt s megígérte, hogy továbbra teljességgel visszavonul s az asszonynak közelébe sem megy. Akkor szután csakugyan jó ideig tisztességesen viselkedett Rakovszki.

— Már azt hittem, hogy az asszony megbecsüli magát, amikor hétfőn észrevettem, hogy az asszony és Rakovszki újra együtt suttognak. Ekkor újra azzal védekezett Rakovszki, hogy csak ártatlan dolgokról beszéltek. Különben, ha nem hiszed el. — mondotta — hogy feleséged becsületes, bujj el a szobában, a feleséged azt hissi, hogy nem vagy otthon s akkor én beszélni fogok vele.

— Ebbe a dologba bele is mentem. Tegnap reggel, mikor felkeltem, az ágy előtt láttam feleségem ruháját; *kikutattam zsebeit s benne két levelet találtam.* A két levél Rakovszki írása volt. Egyik titkos írásjegyekkel íródott. Én azonban ismerem ezen titkos írást s a levelet elolvastam: „Édes imádkozó Erzsébetem, örök angyalom!” A másik levélben kitanítja, hogy szombaton hogy viselkedjek s elárulja, hogy én elbujva hallgatódzom.

Ez a levél így szól:

„Édes kis Anyukám!

Egy sötét dolgot tárok fel előtted, csak arra vigyázz, hogy el ne áruld magad, mert ez életbevágó. Tegnap este a János egy dolgot mondott nekem, amely rád nézve igen *lealázó volna*, mert ő észrevette, hogy te szerelemmel viseltetsz irányomban és most azt akarja megtudni, hogy mire vagy képes.

T. i. ő szombaton este azt akarja, hogy én *tégedet meggyalázzalak.* O az ágy alá akar bujni, hogy mindent lásson és ezáltal tégedet *csuffá tegyen.* De én arra kérek, csak légy nyugodtan és el ne áruld magad, mert *ezáltal tönkre leszel tévé.*

Ne mutass semmi haragot a János irányában és úgy tégy, mintha nem is tudnál semmit, hanem majd szombaton este vigyázz, ha én felmegyek, mert *én neked tessék ilyen ajánlatot és te csak utasíts vissza.* És magázuk egymást.

Csak vigyázz minden szóra, hogy el ne áruld magad és úgy tégy, mintha nem is tudnád, hogy ő otthon van. Most már megtudhatod, hogy ki a férjed.

Isten veled, a sirlig hü *Lalikhád.*

— Erre fölforrott a vérem, — folytatta a férj. — Lementem és beszélni akartam Rakovszkival, testvéremmel. Testvéremet leküldtem rumért s azalatt benyitottam Rakovszkihoz, felelősségre vontam, ki *durván* felelt. Ekkor feltárult előttem az egész dolog. *Rettenetes düh fogott el.* Megláttam a kályha mellett a baltát, felkaptam. Erre reám rohant. Ami azután következett, arra csak homályosan emlékezem. Csak azt tudom, hogy *fejbevágtam.* Később elfogott a rendőr.

A pankotai iskolahó.

— Miért alakult Pankotán iskolahó?

??

— Mert csak akkor ér valamit az iskola, ha jó.

Amiről beszélnek.

Az éjszemű Nusi.

Arad, február 29.

I.

Budapesten az Andrassy-ut és Nagymező utca sarkán van a fővárosnak egyik speciálitása, világ hírvé talákozó helye a mulató Budapestnek: a *Helvécia-kávészá*. a szőke Laurák, a kékszemű Tusik, a babaarcú Micik és fekete Nusik éjjeli tanyája. Itt találkozik az idegen, aki sokat hallott a fővárosi szép nőkről s azok társaságában akar egy-két üveg pezsgőt inni, egy pástöróra gyönyöreit átélni.

Mert úgy sehohsem tudnak mulatni, mint a Helvéciában. A híres kávéház női társasága valószínűleg nemzetközi feminista kongresszus. A világ minden tájáról akad egy-egy, aki itt keresi kenyerét, az igaz, hogy kulturformák között. A Helvéciában a kokottoknak az a faja van otthon, a mely egykor magasabb női hivatásról is ábrándozott mint arról, hogy a legdivatosabb ruhát viselje ugyan, de a ruhája árát aprébb-nagyobb részletekben az olcsóvá lett szeretkezéssel keresse meg. A könnyűvérű nők, az ott megforduló szellemi világ révén a kokott világban is respektált műveltségűeknek szert, sőt volt már olyan is köztük, aki nagy tudással és óriási műveltséggel rendelkezve, valóságos központja volt a fővárosi irók Helvéciabeli asztalának. A latin Laura fővárosi híresség volt, aki görögül és latinul egy beszélt, mint franciául és németül. Aki Marksztot úgy ismerte mint az abécés könyvet s egyik fővárosi neves írónak vele folytatott beszélgetése egyik fővárosi irodalmi lapban cikksorozat alakjában meg is jelent.

Ebben a világban élt egy érdekes arc, még rövid szoknyás kisleány, aki, alighogy a négy polgári iskolát elvégezte egy mérnöknek lett szeretője. Az *éjszemű Nusi*, miután a mérnök hűtlenül elhagyta, a Helvécia kávéházban rakott fészket, ahol csakhamar feledett. Fiatal volt és bohó. Aki még magáért a szerelemért is tudott szeretkezni.

II.

Ez volt a fekete Nusi életének első felvonása. A második félig szomorú, félig derűs. Nusinak szerencséje akadt. A barátságos tanyán könnyen szövődik a szerelem s éppen a legszebb elmék azok, akiket a perditák szerelme ellenállhatlan erővel vonz. Egy magasrangú hivatalnok egész komolyan beleszeretett a fekete nőcskébe és gavallérosan támogatta. Hogy a szerelem komoly volt, azt mi sem bizonyítja ékebben, minthogy a bábát taníttatta is. Gyorsírást és gépirást tanult az eleven eszű leány, hogy ezzel a tudományával becsületes uton keresessen, ha csak forma szerint is, kenyeret. Mert a kenyér nagyon is kellett. A fekete Nusinak van egy szegény anyja, akit az alig tízenyolc éves gyermek eltartott.

Egy szép napon azonban Nusi összekülönbözött lovagjával és szakított vele. Nyomor állt a hához.

Es ez a nyomor, amelyet még az összes orfeum-kuplékkal sem lehet csitíttatni, melyeket Nusi az idők folyamán megtanult és sok híres szonettet megszegyenítő rutinnal tud énekelni, elűzte őt Budapestről.

III.

Aradra kergette, a hol néhány nap óta egyik éjjeli mulatóhelyen mulattatja az ott megfordulókat a maga tudományával. Rosszkedvű, szomorú volt a fekete Nusi. Ha énekel, ha táncolt, ha suttogott, ha kacagott, mindig valami ott tolokodott a szemé sarkában, a mit csak itt tanult megismerni. Mert addig, míg Aradra nem jött, talán soha sem sirt a fekete Nusi. Itt volt alkalma bőven. Folyton az eszébe ötlött, hogy elmúltak az aranjszepe szép napok, amelyek talán soha vissza sem térnek.

Azonban a legceapodárabb férfi is hibebe mint sok álhatatos nő.

A magasrangú imádó nem feledte el a leánykáját, akiről megtudta, hogy azért jött el Aradra, mert otthon a fővárosban a gyorsírással és gépirással elköptatott kis keze mindig üres volt, valahányszor az édesanyja abból egy darab kenyeret akart kivenni. Nem vitte annyira mint Jost Mici és Monarch Vica és a Remington Pepi.

Megemlékezett az éjszemű Nusiról. Sürgönyökben, könyörgő szavakkal hívta őt haza. De a bohém nőcske nem mehetett, mert adósa a főnökének, aki őt drága pénzen hozatta le Aradra.

Ma aztán megjelent a mulatóhelyen a férfi. Először kért, könyörgött, majd erősebb lett s követelt, de ez mind nem használt. Fizetni kellett, nehéz bankjegyeket. És kiváltotta az ő kis fekete szerelmét az olcsó örömei tanyájáról, hangos szitkozódások és káromkodások között.

A mese is azt mondja, hogy mikor a királyfi eljött az elvarázsolt királyleányért a hétéfű sárkány barlangjába akkor az ég menydörgött és villámlott.

Kiderült azonban és meglegedetten mosolygott a nap, mikor a kedves leányzó felült a puha hintóba, hogy szíve választottjával elutazzék oda, ahol a boldogság terem.

HIREK.

A második delegációs ebéd.

A király és Barabás.

Arad, február 28.

Bécsből jelentik: Ma délután öt órakor volt a Burgban a második udvari ebéd, amelyen a magyar delegátusok nagy számban vettek részt. Ott voltak *Wekerle* miniszterelnök, *Barabás Béla*, a magyar delegáció elnöke, *Zichy Tivadar*, *Okolicsányi László*, *Bogdanovits Lucian* püspök és még számosan. Az osztrák delegátusok is megjelentek, élükön *Fuchs dr.* elnökkel. A delegátusok a lovagteremben gyülekezve várták a királyt. *Ő felsége* először *Fuchs dr.* t szölitotta meg, azután *Barabás Béla*hoz fordult azzal a kérdéssel, hogy mikor tartanak ülést.

— Felsőleges uram, — felelt *Barabás*, — kedden délután két órakor az egyeztető albizottság, három órakor pedig a plénuma ülészik. A plenáris ülésen foglalkozni fogunk az osztrák delegáció által hozzánk küldött nunciummal is.

Ezután az egész társaság átvonult az ebédlő terembe. A király az asztalfőn foglalt helyet, tőle jobbra ült *Fuchs dr.* balra pedig *Barabás Béla*. *Fuchs dr.* mellett *Eszterházy Miklós* herceg és *Beck Vladimir* báró osztrák miniszterelnök, *Barabás* mellett pedig *Ahrenthal* közös külügyminiszter és *Wekerle* magyar miniszterelnök ült.

Az uralkodó a vacsora alatt élénken társalgott szomszédjaival és különösen *Barabással*. Szóba hozta a tisztek fizetésemelésének kérdését is és megkérdezte *Barabást*, milyen stádiumban van az ügy.

— Felséges Uram, válaszolt Barabás, nagy nehézséget okoz az, hogy az osztrák kiegyezési törvények sokban eltérnek a magyar törvénytől. Míg például az osztrák törvények megadják az osztrák delegátusoknak a kezdeményezési jogot, addig a magyar törvény egész világosan körülírja, hogy a költségvetési tételek csak azon esetekben tárgyalhatók a delegációban, ha azokat a közös minisztérium a két állam kormányának előzetes külön hozzájárulása mellett terjesztette elő.

— Ez igaz, mondotta a király.

— Épen a magyar törvényre való tekintettel, folytatta Barabás, nem lehetünk azon helyzetben, hogy az osztrák delegáció által hozott egyhangú határozathoz hozzájárulhassunk. Súlyosítja helyzetünket az is, hogy a kétszázalékos kvótameelés most történt, ami az osztrák delegátus urak helyzetét megkönnyíti. Nekik meg van a fedezetük a tiszti fizetések emelésére és a legénység szoldjának szaporítására, míg nekünk ez nagy és súlyos áldozatot jelent.

— Pedig ez nagyon sürgős szükséglet, mondotta a király, amely ha most nem, de később megoldandó.

A király ezután más tárgyra terelte a beszédét: és a többek között megjegyezte, hogy nagyon szereti a magyar cigányokat.

Ebéd után a társaság ismét a lovagterembe vonult, ahol a király legelőször újból Barabást szólította meg:

— Hegyan tetszik Önnek az ebéd?

— Gyönyörű szép, Felséges Uram és úgy hiszem, hogy egészen új, felelt Barabás.

— Igen, mondotta a király, a palotának ez új része. Ez az oszlopos terem azonban, amelyben most vagyunk, 1815-ben készült, a nevezetes bécsi kongresszus idejében.

A király ezután Fuchs dr.-t, majd Beck báró osztrák miniszterelnököt, Benyovszky Sándor grófot, Eszterházy Miklós herceget, Bogdanovits Lucián gör. kei. püspököt, Okolicsányi Lászlót és Szemere Miklóst tüntette ki megszólításával.

— Ujházi vaskoronarendje. A hivatalos lap, mint azt már jeleztük, ma közli Ujházi Ede kitüntetését. Eszerint a király Ujházi Edének, a Nemzeti Színház örökös tagjának s az Országos Színművészeti Akadémia tanárának, a magyar színművészet terén sok éven át kifejtett buzgó és eredményekben gazdag működése elismerésül, a harmadosztályú vaskorona rendet díjmentesen adományozta.

— Bombamerénylet a perzsa sah ellen. *Teheránból* jelentik: A perzsa sah automobilja elé a főváros egyik legforgalmasabb utcáján bombát dobtak. A sah sér tetlen maradt. Az automobil előtt haladó lovas ember meghalt, a sofför és husz ember életveszélyesen megsebesült.

— Választások Csehországban. *Prágából* jelentik: A 72 mandátumot adó 65 választókerület közül 52 kerületben 88 mandátum nyert elintézését. 17 mandátummal bír 13 kerületben pótválasztás szükséges. Az eddigi 88 mandátumból az ifjucsehekre 2, az önálló ifjucsehekre 1, az ócsehekre 1, önálló képviselőkre 2, államjogokra 2, német haladópartiakra 9, német néppártiakra 7, német radikálisokra 9, Schönerer pártiakra 1, keresztényszociálistákra 1, önálló nemzeti pártiakra 1 mandátum esik.

Egy másik távirat jelenti: A vidéki és városi kerületekben eddig megválasztottak: 23 ifjú cseh, 1 önálló ifjucseh, 1 ócseh, 88 agrárius, 1 önálló agrárius, 2 önálló képviselő, 3 katolikus néppárti, 2 államjogpárti, 11 német haladópartii, 9 német néppárti, 14 német radikális,

8 Schönerer-párti, 2 keresztény szociális, 12 német agrárius, 1 német szabad nemzeti agrárius, 8 önálló nemzeti párti és 1 pártonkívüli. Összesen 17 pótválasztás 21 mandátumra szükséges. Szűkebb választásra 4 esetben lesz szükség.

— A horvát választások. *Zágrádból* jelentik: A választás nem minden kerületben folyt olyan nyugodtan, mint ahogy az első jelentések után hittek. A krísi kerületben a választási aktus nagyon izgatott volt. Heves összefűzés támadt a választók között, miközben egy *Starcevic párti választót agyonlőttek*. Részleteket a véres esetről még nem közöltek. *Supiló* megválasztása a belicel kerületben biztosítva van. *Selic* kerületből jelentik, hogy Masuranics koalíciós jelölt nagy előnyben van. Megválasztása biztos. Karlocáról táviratozzák: A mai képviselőválasztáson *Kraszojevic* György (szerb radikális) *Nikolics* Vladimir bányhelyetlessel áll szemben. 10 órakor Kraszojevicnek 100, Nikolics Vladimirnek 180 szavazata volt. A küzdelem erős.

Ujabb távirat jelenti: Eddig megválasztottak *negyvennégy* koalíciós, *huszonegy* Starcevic-párti, *három* radikális szerbet, egy pártonkívülit, *két* alkotmánypártit, *egy* önálló szerbet. *Nyolc* helyen pótválasztás lesz és *nyolc* kerületben a választás eredménye ismeretlen. A választások erős izgalmak között zajlanak le. *Kris* kerületben igen neves volt a választási küzdelem és a tömeg összefűződött a csendőrökkel, akik kénytelenek voltak fegyverüket használni. Egy Starcevic párti választót agyonlőttek, számosan pedig súlyosan megsebesültek. *A bán a választásokba teljesen belebukott*. Most az a terve, hogy március tizenkettedikén ismét feloszlattja a tartománygyűlést és új választásokat rendel el.

— Mihájlovic nagyherceg merényleti. Pétervárról jelentik: A terrorista szervezetnek a hó 20-án letartóztatott tagjai közül tizet tegnap a haditörvényszék elé állítottak. A haditörvényszék Nikolajev tábornok elnöksége alatt négy katonai bíróból áll. A vádlottak, kiket három nap előtt Pétervár utcáin azért fogtak el, mert Nikolajevics Miklós nagyherceg és az igazságügyminiszter ellen merényletet terveztek, tagadják, hogy ők a nagyherceget megakarták volna gyilkolni és kijelentették, hogy bárha a központi bizottság őket erre utasította, ők mindazonáltal, miután tudakozódtak a viszonyok felől, arra a meggyőződésre jutottak, belátták, hogy ezt a tervet nem lehet végre hajtani. Terhelő tanúként mintegy husz rendőr-ügynök: idéztek be. A haditörvényszék a vádlottak közül 3 asszonyt és négy férfit halálra ítélt, a többi három vádlottat pedig, kikre az igazságügyminiszter ellen tervezett merényletben való közvetlen részességet nem lehetett rá bizonyítani, de akiknél bombákat és fegyvereket találtak, egyenként tizenöt évi kényszermunkára ítélték. Az ítéletet az összes elítéltek nagy nyugalommal fogadták. Nevét egyik sem akarja megmondani.

— Egy híres énekesnő halála. *Bécsből* jelentik: *Lucca* Paulina, özv. Walhoffer báróné, a világhírű énekművész nő ma meghalt.

— Irók a szinigazgatók ellen. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A vidéki szinigazgatók a hó elején tartott értekezletükön határozatot hoztak, amely monopóliumot akar biztosítani a színészegyesületi ügynökség számára. *A Magyar Szinpadai Szerzők Egyesülete* ma választmányi ülést tartott, amelyben kimondották, hogy a szinigazgatók a határozata a szerzők érdekeit sérti és a szabad szellemi versenyt megszorítja. Felszólítja tehát az egyesület a magyar szinpadai szerzőket, hogy szervezkedjenek és a színészegyesületi ügynökséggel szemben minden üzleti érintkezést megszüntessenek, a már megkötött szerződéseket pedig a lehetőség képest azonnal felbontsák. Az elnökség nyomban előterjesztette a fenti kijelentéseket tartalmazó következő ívet:

— Alulírott becsületszavammal kötelezem magam, hogy az Országos Színészegyesület ügynökségével mindaddig, míg a vidéki szinigazgatóknak ez évi február másodikán tartott értekezletükön hozott és az ügynökségüknek monopóliumot biztosító határozata fennáll, semmiféle üzleti összeköttetésbe nem lépünk és

amennyiben lehetséges, már ott levő szerződéseinket felbontjuk.

Az ívet a jelenlevő szerzők, a többek közt *Herczegh Ferenc, Molnár Ferenc, Heltai Jenő, Bakonyi Károly, Jakobi Viktor, Márkus József, Faragó Jenő és Pakots József* nyomban aláírták.

— Mai naptól kezdve a világhírű Salvátor sör eredeti töltésű, naponia friss csapolás. *Rónai A. János*, Központi szállodás. 1081

— Minden anya érdeklődik a „Scott féle Emulsió” iránt, mely lapunk hasábjain most sokszor ajánlatik. Ez egy híres csukamájolaj készítmény, melyet a gyermekek előszeretettel vesznek be és mely nekik minden esetben, melyben eddig közönséges csukamájolajat használtak, gyors és biztos segínyt nyújt. Kapható minden gyógyszerárban.

— A gyermek számárhurutos. Ne késsen tehát megkérdezni az orvostól, hogy mit tart a „Sirolin-Roche” nevű szerről. Számtalan orvosi vizsgálat eredményeként megállapították, hogy a számárhurut gyógyításánál semmiféle más szer nem állja ki a versenyt a „Sirolin Roche”-al. A köhögést szünteti és gyorsan egészben elmúlik. A gyógyszerárakban kapható „Sirolin Roche” teljesen ártalmatlan, nem izgat és a gyermekek kellemes jó íze miatt szívesen veszik.

— Rumcompositio 1 literhez 20 kr. *Likör aroma* 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi Gutenberg Dalkör Kisjénőn. A kisjénő erdőnegyil ifjuság holnap, vasárnap este a Polgári Kör termelében hangversenyyel egybekötött táncmulatságot rendez, amelyen az aradi nyomdásztestület kiváló dalosköre, a Gutenberg dalkör is részt vesz. A műsor a következő:

1. Dalár-induló, Ziegler Béától. 2. Monológ, előadja Reismann Samu. 3. Párisi ifjuság, dal, előadja a Gutenberg-dalkör. 4. Harminc pénz, költemény Kiss Józseftől, előadja * * *. 5. Csaplár, borsal, előadja a Gutenberg-dalkör. 6. A javíthatatlan, bódózat 1 felvonásban. Személyek: Kende Emil jogász — Reismann Samu, Dávid hordár — Madarász Flóris. 7. Szabadságdal, Kiss Károlytól. Előadja a Gutenberg dalkör. 8. Monológ, előadja Kun Mihály. — A műsor hátralevő 3 pontját az aradi Gutenberg-dalkör pompás dalai töltik be. Énekelni fogják a Pepitánt című operettáriát, a Lillomszáll című népdalt és végre a Viharban című dalt.

(=) Az aradi mészárosok és hentesek szakcsoportja március hó elsején táncmulatságot rendez a Központi szálló nagytermében Müller Károly, Aradváros országgyűlési képviselőjének védnöksége alatt. A mulatság kezdete este 8 órakor. 1040

TORVÉNYKEZÉS.

§ Kártérítési pör. *Nadányi Miklós*, a nagyváradi függetlenségi part elnöke 1901-ben egy kisajánlati ügyből kifolyólag kártérítési pert indított az aradi ármentesítő társulat ellen. Nadányi 8000 koronát követelt, de az aradi törvényszék csupán 800 koronát ítélt meg. Felbezetés folytán az ügy a nagyváradi táblához került, amely az első bíróság ítéletét helytlen hagyta. Nadányi ügyvédje, *Hlatky* Endre utjan újból felebezett. A múlt héten foglalkozott az ügygyel a királyi kuria és az elsőbíróságok ítéletének megváltoztatásával, elutasította keresetével Nadányit. Az ügyben az az érdekes, hogy az alperes ügyvédje, *Králitz* Károly dr. nemrégiben előnyös egyezségi ajánlatot tett Nadányinak, aki azonban ezt sem fogadta el.

§ A dánosi ügy nyitánya. A pestvidéki esküdtbíróóság előtt ma egy kis próbatárgyalás folyt le, amely némileg megmutatta, hogy a dánosi rablógyilkosság tettesei miképp fognak majd a főtárgyaláson védekezni.

A mai pör fővádlottja Lakatos (Balog, Parno) János volt, aki egyúttal a dánosi esetenek is elsőrendű vádlottja. Enek büncselekményét az ügyészi vádirat a következőképp ismerteti:

Lakatos János 1906. augusztus 9-én *Rafael* József és Lajos kóbor cigányok társaságában *Ullo* községbe ment. Ott találta testvérét, Győr-

gyöt, egy karavánnal, melynek 6 is tagja volt. Lakatos György, a karaván vajdája, pénzt követelt tőle, mire Lakatos János forgópisztolyt rántott elő és ezzel hasbalította a vajdát, aki sérüléseibe másnap belehalt.

A cigány tagadta bűnösségét. Bár a csendőrök előtt őszintén belsért mindent, vallomását később visszavonta azzal, hogy a csendőrök veréssel kényszerítették a beismerésre. Egyébként azzal védekezett, hogy ő az eset idején *Kécskén* tartózkodott. Erre tanunak jelentkezett a dānosai két tanuja, *Lakatos Dola* és *Lakatos József*. De akadtak terhelő tanuk is.

Ma tárgyalta ezt a pört a pestvidéki esküdtségi bíróság. Ma a bizonyítási eljárás még nem ért véget. A tárgyalást holnap folytatják.

Uj könyvek.

A nemi élet erkölcstana. A zürichi elmegyógyintézet híres igazgatója, *Forel*, bebizonyította a legújabb könyvében, hogy még mindig lehet újat és érdekeset mondani „A nemi kérdés”ről, melyet a mindennapi élethez való ezernyi vonatkozása korunk legfontosabb kérdésévé avat. Ez a könyv egy hosszú élet tapasztalatainak és megfontolásának eredménye; ugyszólván kritikai leszűrése azon roppant anyagnak, melyet a nagy lélekbuvár világhírű könyvében földolgozott. Veszedelmes előítéletek és hagyományok, dőre álszemérmek és társadalmi babonák omlanak össze a kiváló elmeorvos kíméletlen szókimondása előtt; s a romokon alapvető, logikus igazságokból épül föl az a helyes és becsületes erkölcstan, mely a nemi élet szabályozásával a jövőd nemzedéket jobbá és boldogabbá tenni hivatott. Sajátságos, hogy *Forel*, aki egy hosszú életen át vizsgálta az emberi lélek legsötétebb mélységeit s a perversitások oly tömegét látta, mint talán senki más, még se lett pesszimista: hanem ellenkezőleg, csodásan józan optimizmussal hisz az emberiség állandó tökéletesedésében és jövőd boldogságában, melyet a lelki és erkölcsi, a testi és nemi fejlődés törvényeinek teljes érvényesülésétől és zavartalan összhangjától remél. Hogy ez miként lehetséges, azt írja meg ebben a könyvében, melynek francia, német és olasz nyelven óriási, megérdemelt sikere volt. A magyar fordítás *Kostyál Jenő* kiadásában jelent meg, (Budapesten, VII. Erzsébet-körut 32.) A nagyon izlésesen kiállított kötet ára 1 korona 20 fillér, s kapható a kiadónál, vagy bármely más könyvesboltban.

Amolyan nők. Minap hagyta el a sajtót *Notari* szenzációs társadalmi regénye, a nagy feltűnést keltett *Quelle Signore* magyar fordításban az „Amolyan nők” címen. Szerző e művében merész kézzel világít bele a társadalom hazugságainak és bűneinek a sötétjébe. Megkapóan igaz és realis képek vonulnak fel e regényben, mely egy prostituált nő naplója alakjában valóban művészi érzékkel festi a mi társadalmunkat gyöttrő sebeket, éles szavakkal boncolja mindama tüneteket, melyek ezeket kísérik. *Notari* regénye a maga egészében a szenvedők iránti részvétnek felkiáltása azon környezet ellen, mely e szerencsétlenek romlásba jutásáért felelős. Tehát a társadalomhoz intézett e könyv minden kijelentése, melynek nagyobb hatásossága kedvéért a maga nyers leplezetlenségükben tárja fel az emberi dokumentumokat. Oly kíméletlen ez a leplezetlenség, hogy a merészebb irodalmi termékeket éppen nem prudériával fogadó Olaszországban is szemérem elleni kihágás miatt sajtópör indult meg szerzője ellen. Ez azonban fényes rehabilitációval végződött, mert szakértők kimutatták, hogy amilyen kíméletlenül mutatja be *Notari* könyve a társadalom erkölcsi festőjét, annyira világos a célja: megvetést, méltatlankodást imprimálni e bűnök iránt. Az „Amolyan nők” gondos művészi fordítása tökéletesen visszaadja az eredetinek összes szépségeit. A csinosan kiállított könyv ára 2 korona. Kapható minden könyvkereskedésben, vagy a kiadónál: *Sachs Frigyes* Budapest, VI. Andrássy-ut 37.

Gazdasági szakirodalom. A „Patria” könyvkereskedés és könyvkiadóhivatal Budapest, IX. Üllői-ut 25. egy igen ügyes könyvjegyzéket adott ki, amelyben felöl a teljes gazdasági szakirodalmat. E jegyzék ügyesen és szakszerűen van beosztva, amelyen igen könnyen kiismeri magát bárki is. A gazdaközönségnek különösen ajánlatos.

B-s.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 28.

A Meteor időjósító szerint a tél nagyobb erővel ezután már nem fog jelentkezni, helyesebben visszatérni.

A gazdák szempontjából üdvös volna, ha a következő időjárás enyhé jellegzetű lenne, hogy az ezidőszertel teljesítendő munkálatokat végzhessék.

A gabonaüzlet irányzata kedvező fordulatot vett. A fokozatosan növekvő kereslet szállárdítólag hatott az árfolyamokra.

A mai piacon a szokottnál nagyobb hozatal volt.

A mal piacon elkelt:

600 mm. buza 10 60—10 80

400 mm. tengeri 5 80—5 90

Névleges jegyzés:

Rozs 9 60

Zab 7—

Árpa 6 75

A gabonáarak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapest. áru- és értéktözsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 28.

Amerika kettővel magasabb. Kevés forgalom. 10 fillérrel magasabb áruk.

Az áruk 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	11.90—11.91	11.73—11.74
Buza októberre	9.86—9.87	9.84—9.87
Zab áprilisra	7.83—7.84	7.85—7.89
Rozs áprilisra	10.42—10.43	10.43—10.44
Tengeri májusra	6.62—6.63	6.67—6.68

Zárul 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény	645 50
Magyar hitelrészvény	779 —
Közuti vasut részvény	562. —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 28. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 118—120 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 120—121 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 120—122 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertésétszám: Február hó 25. napján volt készlet 22,549 darab, február 26. napján felhajtott 773 darab, február 28. napján elszállított 248 darab, február 27. napjára maradt készletben 23,074 darab. A hizott sertés üzlet irányzata: Változatlan.

Nemzeti Színház.

Szombat, 1908. évi február hó 29-én:

B) bérlet.

B) bérlet.

Sámson.

Színmű 4. felvonásban. Irta: Bernstein H. Fordította: Góth Sándor.

SZEMÉLYEK:

Brachard	Kosztler E.	Anne Marie	K Kápolnai.
Le Govain	Delly Lajos.	Ritthford	H. Körössy J.
D'Andeline	Várnai Jenő.	Francoise	Szilágyi B.
Maximil	Hortl Sándor	Zambor	Fejér A.
Flach	Ujj Kálmán.	Glorieux	Eöry Lajos.

Kezdete este 7 és fél órakor.

Uránia színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. február hó 29-én:

1. Sajátságos életár. Fantasztikus. — 2. Festő és paraszt. Kacagató. — 3. Modern keménydöntés. Természet után. — 4. Élő baba. Mulatságos. — 5. A szük cipő. Kacagató. — 6. Döntön a virág. Rendkívül érdekes. — 7. Két tolvaj. Mulatságos. — 8. A fekete herceg. Operett. — 9. A kalóz leánya. Dráma. — 10. A gölya hozta. Bohózat.

Előadások délután 5 órakor és este fél 7 órakor.

Vasárnap délután 2 órától kezdve minden órában.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — *Csúszda.*

Hétköznapokon este fél 9 órakor: *János Kötő és halála.* Bibliás dráma 3 szakaszban.

NYILTTER.*

MINDEN KÜLÖN ÉRTESÍTÉS HELYETT.

DEUTSCH RÓBERT, „Deutsch Albert és fia” facseti cég beltagja eljegyezte SINGER J. M. leányát, MANCIT, Ujperbászról.

Vető bükköny

kapható

Funkelstein József,

Arad, Petőfi-utca, Bing-ház. 1097

MOST JELENT MEG!

NEMESSÉGI KÖNYV

Hasznos utmutató nemességi ügyekben!

Nélkülözhetetlen kézikönyv cím- és címer kérdésekben!

ÁRA 5 KORONA.

Irta:

Ölyvedi Vad Imre.

Kapható:

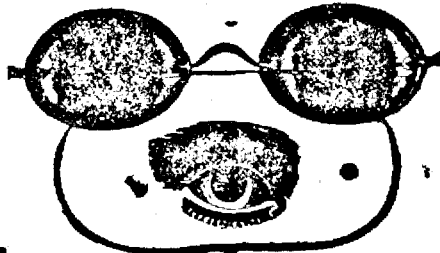
Minden könyvkereskedésben, vagy a szerzőnél, Szeged, Szivárvány-utca 9.

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK-SAMU

Órák és látsszerész

Arad, Andrássy-lőr és Waltzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látsszeréket a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek arany, ezüst, nickel és tekeréskés csout keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.

Műhely áthelyezés!
Kenderesy és Paladics
 épület- és butor-asztalosok
Arad, Deák Ferenc-utca 33. sz.
 (Helm-ház.)

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek becses tudomására adni, miszerint

üzletünket

a jelen kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Elvállalunk épület, butor portál, iroda és bolti berendezéseket a legdiszesebb és a legegyszerűbb kivitelben.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Tisztelettel

948 Kenderesy és Paladics.

Kisebb

háza

a belváros közelében megvételre kerestetik.

Ajánlatok „Ház” jeligével a kiadóhivatalba kéretnek.

Könyvkötészetünkben egy ügyes fiatalulónak

fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalba.

Telefon 595. 385

Diamant Ferenc
 elektrotechnikai üzlete
 Arad Atzél Péter utca 2.,
 a színház időjératával szemben. Bohus-udvarban.

Villanyvilágítási, erőátvitel, telefon és csengő berendezés és javításokat szakszerűen és legolcsóbban végzem. Gáz- és villanycsillárak legmodernebb kivitelben.

Továbbá Auerégek, hengerek, villanykörték, ilylampaszenek, tulipánok, gyöngyrotok, ernyők és szerelési anyagok legjobb minőségben gyári árakban kaphatók.

A legjobb
fedélcserép
Politzer Jonás
 cserépgyárában kapható
 Magyarcsanádon (Gsanád m.)
 Posta, távirda és vasutállomás.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI
== SZÉN SAV - MŰ VEK ==

ujjonnan berendezve kártelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

Szén savat
 a világhírű buziásfürdői szén savforrásokból szikvízgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra.
 Űsaze nem tévesztendő mesterségesen előállított, kiváló kiadós szén savval.

Megbízható, szigorúan felkimeretes kiszolgálás!

Buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek
 1/4 és 1/2 literes üvegekben. 5-81
 Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.
 Elsőrendű asztali víz. 121
 Felvilágosítással kéz-égesen szolgál

Muschong-Buziásfürdői szén savművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.
 Bőrgőnyvált: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.
 Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Köhögés!
 Aki szereti az egészségét, meggátol a köhögést.
 5245 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy feltétlen eredményes a

Kaiser-féle mell-karamella
 (A három fonyóval.)
 használata. Orvosilag ajánlva és megvizsgálva köhögés, rekedtség vagy katarus, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és gőrcsős köhögések ellen. 579

Csomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.
 Kapható: Gutori Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyás gyógyszerüzletében Aradon, Zombory János és a „Szent Háromság” gyógyszerüzletében Uj-Szent-Annán, Szokolay Sándor „Iris” gyógyszerüzletében Lippa, Krausz Elemér gyógyszerüzletében Glogovátz és Teffert Károly gyógyszerüzletében Elekén.

Uj üzlet! **Szabott árak!** Uj üzlet!

Felhivom
 a n. é. közönség b. figyelmét az ujonnan nyilt és modernül berendezett

„Kobrak” cipő-üzletem

kirakatainak megtekintésére, ahol a legelegánsabb és legfinomabb cipőkülönlegességek vannak kiállitva. — A tavaszi ujdonságok férfi-, ur- és gyermek-cipőkben már megérkeztek és nagy választékban raktáron vannak.

A t. c. vevőközönség kényelmére külön probafülkét rendeztem, ahol a cipőpróbálás kényelmesen végezhető. — Vidéki megrendeléseket a legnagyobb pontossággal szállitok.

Tisztelettel 967

Lányi Marcell „Kobrak” cipőraktára.
 Aczél Péter-u. 1.

Uj üzlet! **Szabott árak!** Uj üzlet!

Városi hirdetések.

2027—1908. kh.

Hirdetmény.

A magyar kir. földmívelésügyi miniszterium által 14500—VI—3. szám alatt a cserebogarak irtására kiadott utmutatást a következőkben teszem közzhírré.

A cserebogarak irtásának legcélszerűbb módja a cserebogarak összeszedése és elpusztítása. A szedést mindjárt a bogarak első megjelenésekor kell megkezdeni, hogy elpusztítsuk azokat, még mielőtt petéiket lerakták volna. Minthogy napos időben és este felé a bogarak élénken repkednek legjobb a cserebogarakat reggel, vagy borus időben nappal is gyűjteni amidőn a bogarak meg vannak gémberedve, vagy halált színelve, a fákról könnyen lerázhatók. Szedéskor nagy gond fordítandó a magányosan álló, vagy az ültetvények szélén levő fákra, amelyeket a bogár föl szeret keresni.

A cserebogarat szedő munkásokat legcélszerűbb az összegyűjtött bogarak mennyisége szerint, tehát kiló, vagy liter számra (1 kl. mintegy 1000 drb. cserebogár) fizetni, mert így a szedők jobban igyekeznek, mivel azonban az ilyen szedők buzgóságukban a fakat, (főleg a gyümölcsfákat) nem igen kimélik, azért a gyümölcsfákról célszerűbb a szedést kellő felügyelet mellett napszámokkal végezteni. Ennek az lesz a jó oldala, hogy az ide-oda való mezegetéssel nem pazaroljuk az időt, mint a hogyan az a mennyiség arányában fizetett szedők alkalmazásánál történik.

Az alacsonyabb fákról a cserebogarakat egyszerűen rázzuk le, magasabb törzsű fáknál azonban a rázáshoz hosszú nyelű horgokat alkalmazunk, vagy ha a szedők között fiatal subanczok akadnak, akkor azok másszanak föl a fára és úgy rázzák meg annak ágait egyenkint. A rázás hirtelen erős legyen és rövid ideig tartson, hogy a bogár egyszerre essék le, a fának ide-oda való lóbálásakor az erősen megkapaszkodó bogarak nem hullanak le.

Szedéskor legcélszerűbb a cserebogarakat szélesszáju, belül mázoz és félig vízzel megtelt cserépfazékba gyűjteni, amelynek tartalmát, még mielőtt a fazék egészen megtelnék, időnként ki kell önteni egy nagyobb edénybe (vízzel félig telt hordóba, kádba) vagy zsákba.

Az elpusztítás többféle módon történhetik. Az összegyűjtött cserebogarakat kemény talajon (uton) agyon lehet tiporni vagy összegyömöszölni, a kádba szedett bogarakat pedig le lehet forrázni és gödörbe önteni, a mely gödört azután be kell temetni.

A nagy mennyiségben összegyűjtött cserebogarat érdemes mesterséges trágya készítésére felhasználni oly módon, hogy a bogarakat földdel és oltatlan mészszel, turfahulladékkal összekeverjük, mely utóbbi a bogarak rothadó tetemtőméget az átható kellemetlen szagtól is megfosztja. A feldolgozandó cserebogártömeghez annyi föld, mész vagy turfa kell, a mennyi elég, hogy az előállított trágyatömeg büzös szagát elvegytse.

Fontos védekezési mód cserebogarak ellen az is, ha lárvájukat,

tehát a földben élő pajorokat irtjuk, a melyek különben szintén igen kártékonyak.

A pajorok irtására legalkalmasabb idő a földtorgatás, kapálás és szántás. Kapálás és forgatáskor a felszínre kerülő pajorokat agyon kell ütni, szántáskor pedig, ha sok a pajor, érdemes azt az eke után járó olcsó napszámossal földszedetni. Itt is tanácsos a pajorszédő-munkás figyelmét némi pénzbeli jutalommal lekötöni.

A pajorokat szintén lehet értékesíteni, még pedig ha csak kis mennyiség van belőle, akkor azt baromfival etetjük meg, hogy ha pedig sok van akkor trágyának dolgozzuk föl.

Arad szab. kir. város kapitányi hivatala 1908. február hó 19-én.

Sariot,
főkapitány.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

799—1908. m.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál megüresedett, 1400 korona törzsfizetéssel és 400 korona lakbér illetményvel javadalmazott irodai segéd-tiszt állásra pályázatot hirdetek és felhívom azokat, kik az 1883. évi I. t.-c. 19. §-ában előírt képzettséggel bírnak és ezen állást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényeiket hozzám 1908. évi március hó 5-ig bezárólag nyújtsák be.

A város szolgálatában nem állók egészségi állapotukat hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolni kötelesek.

Aradon, 1908. évi február hó 18.

Varjassy,
polgármester.

8189—1908. kh.

Hirdetmény.

1906. évi november hó 25-én 85075/VII. A. 2. sz. alatt kiadott m. kir. földmívelésügyi miniszter körrendelete alapján meghagyom a gyümölcsstermelőknek és kert tulajdonosoknak, hogy a mező és kert gazdaságban nagyobb károkat okozó rovarok ellen való védekezés céljából a téli hernyó fészkeket és lepke tojásokat, valamint a vértetű és darázs fészkeket alaposan irtás ki. Ezen rovarok irtása már most megkezdendő és addig folytatandó, míg teljesen ki nem pusztulnak. Legnagyobb gond fordítandó a hernyó és vértetű irtásra. A cserebogarak irtására külön utmutatást bocsájtottam ki.

Figyelmeztetem az érdekelteket, hogy az, a ki a fentebb elősorolt irtásokat f. évi március hó végéig elmulasztja, úgy az irtás költségére hatóságilag lesz foganatosítva és ezen kívül az 1894. évi XII. t.-c. 95. §. k) pontja alapján 5 napi elzárásra átváltoztatható 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel lesz büntetve.

Arad, 1908. évi február hó 19.

Sariot,
főkapitány.

3265—1908. kh.

Hirdetmény.

1892. évi május hó 21-én 31060—892. szám alatt az állatvédelem szempontjából kiadott m. kir. földmívelésügyi miniszteri rendeletet az érdekeltek által leendő tudomás vétel végett a következőkben teszem közzhírré:

1. §.

Kettőnél több borjut juhot, bárányt, kecskét, malacot s a kisebb szárnyas állatok közül négy párnál többet összekötött lábakkal, akár köz-, akár magánfogyasztás, illetőleg használat céljából szállítani, vagy vinni s mindezen állatokat, tekintet nélkül a mennyiségre, ily állapotban bárminő célra is tartani tilos.

A marhavásárra vitt borjuk és bárányok lábai azonban azon idő alatt, míg a vásár tart s a mérlegelés eszközöltetik, legalább öt centiméter szélességű hevederrel összekötöthetők, mely állapotban az állatok mindenkor zamára fektetendők.

Libák, pulykák s nagyobb szárnyas állatok összekötött lábakkal egyáltalában nem szállíthatók s azok házalas esetében csakis hónalj alatt vihetők.

Halakat keresztül fűzve szállítani, vinni vagy tartani tilos.

2. §.

Az 1. § ban meghatározott mennyiségben felül borjuk, juhot, bárányok, kecskék, malacok csakis fedett s oly kocsikban szállíthatók, hogy az állatok a kocsiban állhassanak.

E célból a kocsiknak szilárd fenékekkel kell bírnia és sem ezen, sem a kocsik oldalainak alsó részén nyílásnak vagy hézagoknak lenni nem szabad. Az oldalak felső részén $\frac{2}{3}$ része szélességben a deszkák, illetőleg lécek között tág hézagok hagyandók, hogy az állatot kívülről látni lehessen és a kocsit levegő járhasa át.

3. §.

Bárminő szárnyas állatok az 1. §-ban meghatározott mennyiségben felül csak ketreces vagy fedett kocsikon, illetőleg ketrecekben vagy kosarakban szállíthatók.

A ketreceknek úgy kell készítenie lenniök, hogy az állatok kívülről jól láthatók és megkülönböztethetők legyenek.

4. §.

Az állatok megfelelő etetéséről és itatásáról az eladó, vagy szállító, illetőleg tulajdonos gondoskodni tartozik.

5. §.

Ezen rendelet határozmányai által ütköző cselekményeket és mulasztásokat az 1879. évi XL. t.-c. alapján ezennel kihágásnak minősítem, mely kihágások elkövetői — a mennyiben cselekményök, illetőleg mulasztásuk más fennálló törvények szigorubb határozmányai alá nem esik — 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

6. §.

A jelen rendelet ellen elkövetett kihágások alapján befolyó pénzbüntetések felerészben az illető község szegényalapja, felerészben pedig a vármegyei állattenyésztés céljaira fordítandók.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatala 1908. évi február hó 22-én.

Sariot,
főkapitány.

5443—1908.

Hirdetmény.

A hadmentességi díj alá tartozó egyének által leendő bejelentések tárgyában.

1908. évi március hóban tartozik az ki:

1. mint hadi szolgálatra alkalmatlan, az állítási lajstromból töröltetett;

2. mint fegyveres szolgálatra alkalmatlan, fegyverképtelenné nyilvánított;

3. a katonai szolgálatból oly testi fogyatkozás miatt bocsátott el, mely őt keresetképtelenné nem tette, s mely nem a katonai szolgálat teljesítésének következménye;

4. az 1868. XL. t.-c. alapján, mint családfenntartó felmentetett és az 1889. évi VI. t.-c. életbelépte után is bármely okból fel nem avattatott;

5. külföldre költözési engedélyt nyert és hadmentességi díj fizetési kötelezettsége még tart, ama városi adóhivatalnál, hol állandóan tartózkodik, az e célra szolgáló nyomtatványon.

a) polgári állását;

b) lakását;

c) ama sorozó járás, illetőleg község nevét, melyben a hadkötelezettség alól mentesített;

d) azt az évet, melytől fogva a felmentés számítható bejelenteni, és

e) a reá, esetleg ama családfőre, kinek családjához tartozik, a megelőző 1907. évben állandó lakhelyén, esetleg más községekben is kivetett egyenes államadók összegét hitelesen kimutatni.

Ezenkívül tartozik:

f) az a véd-, illetve díjköteles, kinek hadmentességi díját a törvény 11. §-a értelmében a munkaadó fizetni, a munkaadó nevét és lakását bejelenteni.

Ezen adatok bejelentésének elmulasztása az 1880. évi XXVII. t.-cikk 20 § a értelmében a kirovándó hadmentességi díj három, egész hatszoros összegének megfelelő pénzbírságot von maga után.

Ha a munkaadó személyében az alatt az idő alatt, mely a bejelentés beadása és a díj esedékességének napja (az év október hó 1-je) között lefolyt, változás állott be, eme változást a díjköteles az 1883. évi IX. t.-c. 4. §-ának 3-ik pontja értelmében ott, ahol az első bejelentést tette, szintén bejelenteni köteles.

Azon díjköteleseknek, kik állandó lakhelyükön kívül másutt adóval megróva nincsenek, megengedtetik, hogy városi adóhivatal előtt személyesen megjelenvén, vallomásukat ugyanott tollba mondhasák, de ha tenni ezt elmulasztják, a fentebb említett pénzbírság ellenök teljes szigorral fog alkalmaztatni.

Kelt Arad, 1908. évi február hó 21-én.

Városi tanács

Nagymennyiségű
maculatura
jutányos áron
eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodaszolgára,
penzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort,
songorát,
bort,
gyümölcsöt,
szobát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

bérbéadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

Aki

mindeneket vétel vagy bérbévitel csál-
jából keresi;

Aki

v. amely állást betölteni kíván: legbizto-
sabban ér csált, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket. Minden ajándék
raktáron. Antiquar könyvek. Könyv-
tárak berendezése. Nyomatványok
elkészítése. Rongált dobozu levél-
papirok kiárusítása. Kölcsönkönyv-
tár. Kerpel Izsó könyv- és papirke-
reskedése, Aradon. 212

Eladás!

Pankotán a piac-téren egy 50 éve
fenálló fűszer és rövidáru pamut
üzlet; jelen tulajdonosa 8 éve
birja, külön korlátlan italméresi
joggal és trafikkal, más vállalat
miatt azonnal átadandó. Cim a
kiadóhivatalban. 1092

Nővéremnek

tisztességes 40 év körüli intelli-
gens zsidó férjet keresek, hozó-
mány 5000 korona. Szives ajánla-
tok „Házias” alatt a kiadóhivatalba
küldendők. 1070

Könyvtárakat felszerelünk,

kiegészítünk a legelőnyösebb fel-
tételek mellett. Kivánatra új és
antiquar könyvekről jegyzéket por-
tómentesen küld **Inguusz I. és
Fia** könyvkereskedése Arad. 201

Szegények

valláskülönbség nélkül kapnak fő-
szeléket csütörtökön déli órában
hentesnél, a Simonyi-utcában. Ki-
fogadok mindenféle elemi cikket
a szegények közt kiosztás végéig. 51

Intelligens

őzv. urinónél jó házi koszt kap-
ható. Bővebbet Tökölly-tér 4. sz.,
ajtó 3.

Magtárosnak,

kulcsárnak, vagy béresgazdának
ajánlkozok földmives iskolát vég-
zett, javakorabeli családosi férfi, a
ki hasonló állásban már alkalmaz-
va volt. Cim a kiadóban. 1085

245—1908. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pécskai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy őzv. Tóth Mihályné, szül. Zabos Anna végrehajthatónak, ifj. Tótok István végrehajtást szenvedő elleni 1332 korona és 800 korona tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében, az árverést elrendelte, az aradi kir. törvényszék, illetve a pécskai kir. járásbíró területén lévő és: M.-Pécska község határán fekvő és a m.-pécskai 2821. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 2373/a. hrsz. a. foglalt 4 hold 800 négyszögöl területű ingatlanból ifj. Tótok Istvánt megillető 1/2-ad részre 350 kor. kikiáltási árban, továbbá a m.-pécskai 2518. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 2369. hrsz. a. foglalt 1 hold 690 négyszögöl ingatlanból ifj. Tótok Istvánt megillető részre 114 korona kikiáltási árban, végül a m.-pécskai 2693. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 3371. hrsz. a. foglalt 2 hold 400 négyszögöl területű ingatlanból 178 korona, mint ezennel megállapított kikiáltási árban, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1908. évi április hó 25-ik napján délelőtti 10 órakor a kebli tkvi irodában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett

árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pécskán, a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnál 1908. évi január hó 28-ik napján.

Dr. Bazala Béla,
kir. járásbíró.

1086

404—1908. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pécskai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy Jeván Lázár végrehajthatónak, Bezián Léna férj. Jeván Nikáné szemlaki lakos végrehajtást szenvedő elleni 527 kor. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, az aradi kir. törvényszék, illetve a pécskai kir. járásbíró területén lévő, Szemlak községben és határán fekvő és a szemlaki 446. sz. tjkvben A. I. 1. 2. sor., 559. hrsz. 557. házszámú házasságban 800 négyszögöl és a 4920. hrsz. szántó 52 □-öl területű ingatlanból Bezián Léna szül. Jeván Nikánét megillető 16/25-ad hányadára 1086 kor. 75 fill., mint ezennel megállapított kikiáltási árban és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1908. évi április hó 22-ik napján délelőtti 10 órakor Szemlak községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pécska, 1908. évi február hó 10-ik napján.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Bazala Béla,
kir. járásbíró.

1087

Az 1902. évi versenyl ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI
ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos üzemre berend.)
TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, leg-
újabb rendszer szerint
készített

**pneumatikus
orgonákat**

bármily nagysá-
gban a legolcsóbb
árak mellett.

Javítások, átalakítá-
sok és hangolások át-
vétetnek, olcsón és ki-
tűnő szakértelemmel esz-
közöltetnek.

Bővebbi fevilágosi-
tással és költségvetéssel
szívesen szolgálok.

az 1896. évi kiállításon
A nagy millentumi érem-
mel kitüntetve.

V á s z o n m a r a d é k o k i

Az új kelmek

már megérkeztek!

Különös nagy gonddal összeválasztott

**Costüm kelmek
és divat-szinek!**

**Uj blouse és
pongyola-kelmék**

páratlan szép mintázatban.

Rosenblüh H. és Társa.

Szabadság-tér.

A nagyérdemű közönség szives
figyelmét felhívjuk

szövet kirakataink

megtéteztésére, hol az összes leg-
újabb ruha, blous és pongyola kel-
mekből nagy kiállítást rendezünk.

V á s z o n m a r a d é k o k i

V á s z o n m a r a d é k o k i

391

FISCHER CIPŐK!

Nagyáruház

Arad és vidéke t. vevőközönségét értesitem, hogy **Seelinger** utóda elsőrendű mintacipészszel oly megállapodásra jutottam, hogy csakis az ő helybeli műhelyében készített **cipőket** árusíthatom.

A közönség bizonyára örömmel fogja ezt tudomásul venni, mert ezáltal most mindenki a legfinomabb cipőkhöz rendkívül olcsó árért hozzá juthat.

Fontos megjegyzések!

Megbizottaim

a bőroket és hozzávaló anyagokat készítési helyeiken részemre gondosan kiválasztják, s csak azután kerülnek a cipők munkába.

Súly lesz fektetve arra,

hogy a cipők a lábat ne kinezzák; érzékeny lábak részére külön nagy raktárt tartok fenn.

Formájukat

a cipők mindvégig megtartják és alakjuk rendkívül csinos; az utolsó divat mindig képviselve van.

Jó felső bőr; egészséges, erős talp: kiváló sajátosságai a Fischer-féle cipőknek! S ezenfelül oly elismert olcsóság, amely messze háttérbe szorít minden más versenyt!

Fischer Nagy Áruháza csak egy célt ismer: a közönség érdekeit hiven szolgálni

Igaz nagyrebecsüléssel:

1101

FISCHER Nagyáruház

Arad, Szabadság-tér 12.